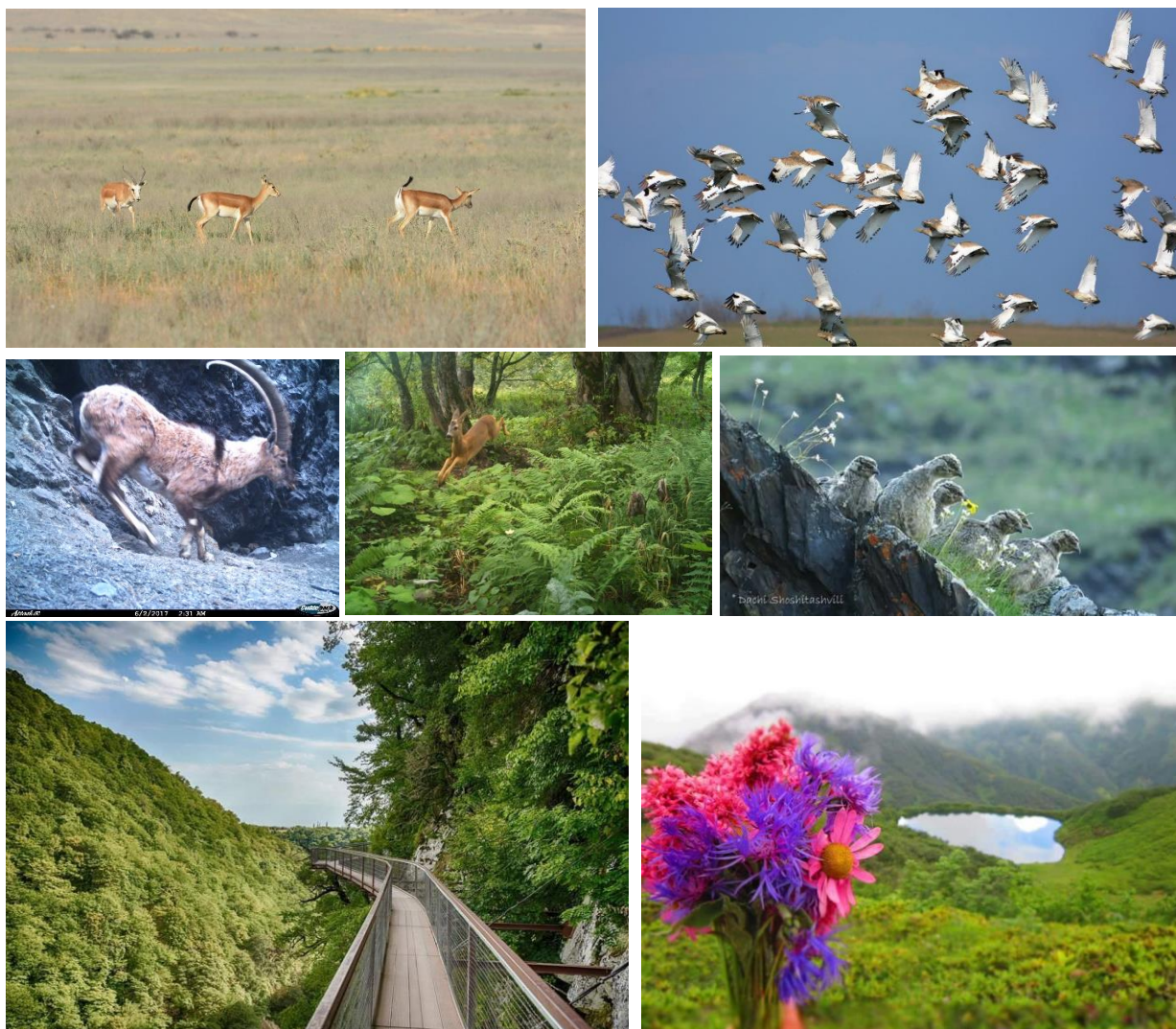

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო დაგეგმვისა და განვითარების სამსახური 2018 წლის ანგარიში

შინაარსი

შესავალი

1. დაცული ტერიტორიების სისტემის მმართველობა

1.1. მართვის ძირითადი დოკუმენტები

2. დაცული ტერიტორიების ქსელის განვითარება

2.1. არსებული მდგომარეობა

2.2. ახალი დაცული ტერიტორიების დაარსება

2.3. დაცული ტერიტორიების გაფართოება

3. ბუნებრივი რესურსების მდგრადი მართვის ხელშეწყობა

3.1. დაცვა- პატრულირების სისტემის განვითარება

3.2. დაცული ტერიტორიების სისტემაში გამოვლენილი სამართალდარღვევები

3.3. დაცულ ტერიტორიებზე სამართალდარღვევის სახეები და სტატისტიკა

3.4. გეგმიური და საკონტროლო რევიზიები

3.5. ხანძარსაწინააღმდეგო ღონისძიებები

3.6. ხანძრების სტატისტიკა

3.7. ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა

4. სამეცნიერო კვლევა და ბიომრავალფეროვნების დაცვა-მონიტორინგი

4.1. ბიომრავალფეროვნების ძირითადი სახეობების სტატისტიკა

4.2. ბუნების მატთანე

4.3. სამეცნიერო კვლევები

4.4. კონსერვაციული პროექტები და კვლევები

4.5. ფიტოპათოლოგიური კვლევა

5. საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება და ეკოგანათლება

5.1. სოციოლოგიური გამოკითხვა

5.2. ეკოსაგანმანათლებლო პროგრამები

5.3. ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობების სტატისტიკა

5.4. ურთიერთთანამშრომლობის მემორანდუმები

6. ეკოტურიზმი დაცულ ტერიტორიებზე

6.1. ვიზიტორთა და შემოსავლების სტატისტიკა

6.2. ვიზიტორთა გამოკითხვის შედეგები

6.3. ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურა

6.4. ეკოტურისტული სერვისები

6.5. თანამშრომლობა დაინტერესებულ მხარეებთან

6.6. ეკოტურიზმის სტრატეგიები

6.7. ადგილობრივი მოსახლეობის ჩართულობა

7. შესაძლებლობების გაძლიერება

შესავალი

2018 წლის განმავლობაში სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოს და ტერიტორიული ადმინისტრაციების მიერ, დაცული ტერიტორიების განვითარების, ბიომრავალფეროვნების დაცვა-მონიტორინგის, ბუნებრივი რესურსების მდგრადი მართვის ხელშეწყობის, საზოგადოებასთან ურთიერთობის, ეკოსაგანმანათლებლო და ეკოტურისტული საქმიანობის ხელშეწყობის მიზნით, წლიური გეგმით გათვალისწინებული ქმედებებიდან განხორციელდა შემდეგი საქმიანობები:

- 2018 წელს დაცული ტერიტორიების ფართობი 1%-ით გაიზარდა. დღევანდელი მდგომარეობით საქართველოში 5 სხვადასხვა კატეგორიის 86 დაცული ტერიტორიაა, დაცული ტერიტორიების საერთო ფართობი დაახლოებით 665, 355 ჰა-ია, რაც ქვეყნის ტერიტორიის 9.55%-ია;
- 2018 წლის მონაცემებით, საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე ვიზიტორთა რაოდენობა (1 108 503 ვიზიტორი) 2017 წლის მონაცემებთან შედარებით (954 692 ვიზიტორი) 16% - ით გაიზარდა;
- 2018 წლის განმავლობაში ეკოტურისტული სერვისებიდან მიღებულმა შემოსავლებმა შეადგინა 8 436 125 ლარი, რაც წინა წლის ანალოგიურ მაჩვენებელთან (4 504 473 ლარი) შედარებით 87%-ით არის გაზრდილი;
- 2018 წელს აჯამეთის აღკვეთილში დაიწყო იმერული და ქართული მუხის აღდგენის პროექტი, 46 ჰა-ზე;
- წარმატებით მიმდინარეობს ჯეირნის რეინტროდუქციის პროექტი ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებზე. დღეისათვის, ტერიტორიაზე დაახლოებით 90-95 ქურციკია;
- 2018 წელს გარემოსდაცვით აქტივობებში ჩაერთო დაახლოებით 96 000 ადამიანი;
- 2018 წელს დაცული ტერიტორიების სააგენტო ევროპარკების ფედერაციაში გაწევრიანდა;
- კოლხური ტყეები და ჭარბტენიანი ტერიტორიები UNESCO-ს მსოფლიო მემკვიდრეობის ნომინაციაზე იქნა წარდგენილი;
- მიმდინარეობს 33 საერთაშორისო პროექტი; მათ შორის სააგენტომ 2018 წელს დაიწყო 13 ახალი მსხვილი საგრანტო პროექტი, რომლის ფარგლებშიც დონორების მიერ გაწეული დაფინანსება შეადგენს 4.200.000 ლარს;
- ნავენახევის მღვიმის, საწურბლიას მღვიმისა და ოკაცეს ჩანჩქერის (კინჩხა) ტერიტორიაზე აშენდა ვიზიტორთა ცენტრი და მოეწყო ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურა, აშენდა ყაზბეგის და ალგეთის ეროვნული პარკების ვიზიტორთა ცენტრები და ადმინისტრაციული შენობები;

10. მაჭახელას ეროვნული პარკი;

11. აჯამეთის აღკვეთილი;

2017-2018 წელს შემუშავდა დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმები:

- ალგეთის ეროვნული პარკის მენეჯმენტის გეგმა, დონორი - KFW/APPA;
- კოლხეთის ეროვნული პარკის და კაცობურის აღკვეთილის მენეჯმენტის გეგმა, დონორი - კოლხეთის დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი;
- ქობულეთის დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმა, დონორი - კოლხეთის დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი;

მიმდინარეობს მენეჯმენტის გეგმების დასამტკიცებლად საჭირო პროცედურები.

2018 წელს დაიწყო ახალი მენეჯმენტის გეგმების შემუშავება:

- ფშავ-ხევსურეთის დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმა, დონორი - KFW/APPA;
- კინტრიშის დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმა, დონორი - KFW/APPA;

სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა

2018 წელს შემუშავდა და დამტკიცდა საქართველოს დაცული ტერიტორიების სისტემის განვითარების სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა, დონორი: TJS/WWF;

ტყის მართვის გეგმები

დაცული ტერიტორიების ტყეების ინვენტარიზაციის საფუძველზე 2018 წელს მომზადდა და დამტკიცდა:

- კოლხეთის ეროვნული პარკის ტყის მართვის გეგმა (16 861,8 ჰა) ;
- კაცობურის აღკვეთილის ტყის მართვის გეგმა (271 ჰა) ;
- ნეძვის აღკვეთილის ტყის მართვის გეგმა (9 212,5 ჰა) ;
- მაჭახელას ეროვნული პარკის ტყის მართვის გეგმა (7 333 ჰა) ;
- აჯამეთის აღკვეთილის ტყის მართვის გეგმა (4 991 ჰა);

სულ 38 669,3 ჰა.

სამოვრების მართვის გეგმები

2018 წელს დაიწყო ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის სამოვრების მართვის გეგმის შემუშავება, დონორი: CNF/NACRES;

ნარჩენების მართვის გეგმები

2018 წელს დაიწყო ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების და თბილისის ეროვნული პარკის ნარჩენების მართვის გეგმების შემუშავება, დონორი: CENN;

2. დაცული ტერიტორიების ქსელის განვითარება

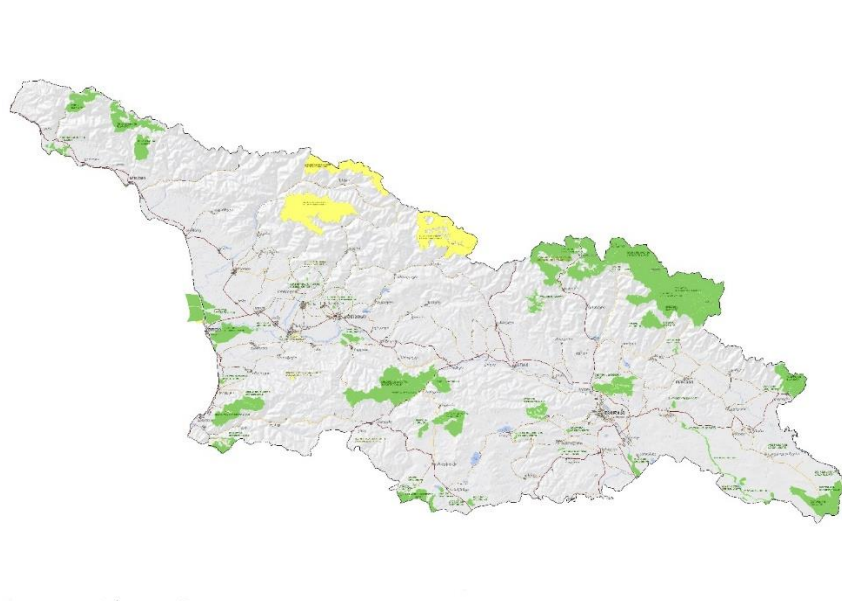
2.1. არსებული მდგომარეობა

"დაცული ტერიტორიების სტატუსის შესახებ" და "თუშეთის, ბაწარა-ბაბანეურის, ლაგოდეხისა და ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ" საქართველოს კანონებში განხორციელებულ ცვლილებებთან დაკავშირებით შეიცვალა ზოგიერთი დაცული ტერიტორიის ფართობი ასევე გაფართოვდა ყაზბეგის ეროვნული პარკი (69 519 ჰა-ით), გაუქმდა კინტრიშის დაცული ლანდშაფტი, ხოლო მის საფუძველზე შეიქმნა კინტრიშის ეროვნული პარკი (10406 ჰა).

2018 წელს დაცული ტერიტორიების ფართობი 1%-ით გაიზარდა წინა წელთან შედარებით (595 963 ჰა, ქვეყნის ტერიტორიის 8.55%) და 2018 წლის მდგომარეობით დაცული ტერიტორიების საერთო ფართობი შეადგენს 665 355 ჰა-ს, რაც ქვეყნის ტერიტორიის 9.55%-ია.

2018 წლის მდგომარეობით საქართველოში (IUCN-ის კრიტერიუმების მიხედვით) 5 სხვადასხვა კატეგორიის 86 დაცული ტერიტორიაა, კერძოდ: 14 სახელმწიფო ნაკრძალი, 12 ეროვნული პარკი, 40 ბუნების ძეგლი, 19 აღკვეთილი და 1 დაცული ლანდშაფტი.

რუკა: დაცული ტერიტორიები

2.2. ახალი დაცული ტერიტორიების დაარსება

ახალი დაცული ტერიტორიების დაარსების მიზნით, 2018 წელს მომზადდა და პარლამენტში გადაგზავნილია დასამტკიცებლად შემდეგი კანონპროექტები:

1. რაჭის ეროვნული პარკის შექმნის შესახებ (64 165 ჰა);
2. ერუშეთის ეროვნული პარკის შექმნის შესახებ (11 681);
3. პონტოს მუხის აღკვეთილი (443 ჰა);
4. არაგვის დაცული ლანდშაფტის შექმნის შესახებ (99 802 ჰა);
5. თრუსოს დაცული ლანდშაფტის შექმნის შესახებ (7 007 ჰა);
6. რიონის აღკვეთილის შექმნის შესახებ (1 402 ჰა);

სულ: 184 500 ჰა.

2.3. დაცული ტერიტორიების გაფართოება

არსებული დაცული ტერიტორიების გაფართოების მიზნით 2018 წელს ჩატარდა შესაბამისი სამუშაოები და გაფართოვდა ყაზბეგის ეროვნული პარკი (69 519 ჰა);

ჩატარდა შესაბამისი სამუშაოები ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების (5 275 ჰა) და ალგეთის ეროვნული პარკის (1 946 ჰა) გაფართოების მიზნით;

3. ბუნებრივი რესურსების მდგრადი მართვის ხელშეწყობა

საქართველოს დაცული ტერიტორიების საერთო ფართობია 665 355 ჰა, რაც ჩვენი ქვეყნის ტერიტორიის 9,5 %-ს შეადგენს. დაცული ტერიტორიების სააგენტო მართავს 566 696 ჰა ტერიტორიას (რაც საქართველოს დაცული ტერიტორიების 90%-ს შეადგენს), დანარჩენი კი ოკუპირებულ ტერიტორიებზეა.

2018 წელს დასრულდა ფშავ-ხევსურეთის ეროვნული პარკის საზღვრების დემარკაციის სამუშაოები, მიღება-ჩაბარების სამუშაოების ჩატარების შემდგომ სახელმწიფო ტყის ფონდიდან ფშავ-ხევსურეთის ეროვნულ პარკზე ჩაბარებული იქნა 13644 ჰა ტყის ფონდის ტერიტორია.

3.1. დაცვა-პატრულირების სისტემის განვითარება

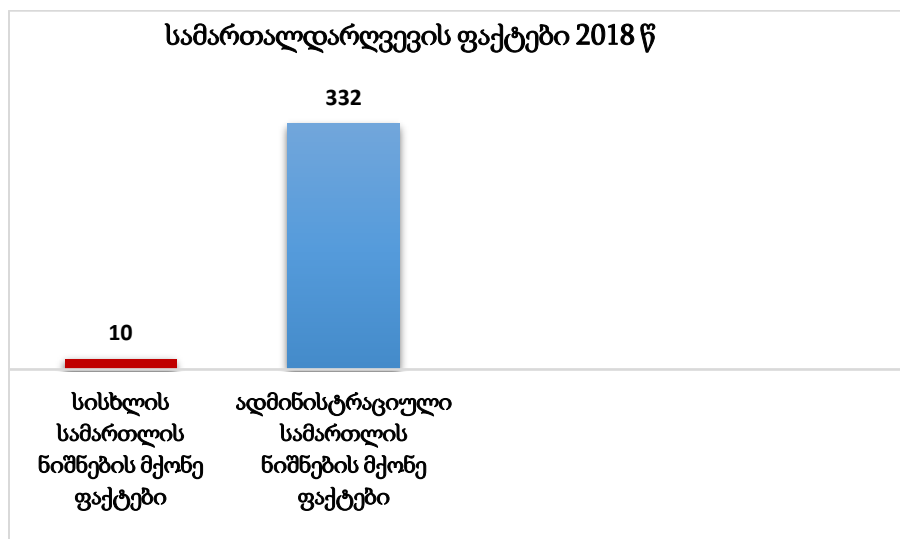
დაცული ტერიტორიების დაცვისა და პატრულირების სისტემის განვითარების ხელშეწყობის მიზნით, დაცული ტერიტორიების ტერიტორიული ადმინისტრაციებისთვის სააგენტოში შემუშავდა განახლებული ინსტრუქცია - „საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე არსებულ ტყეებში რევიზიის ჩატარების შესახებ“.

საქართველოს დაცული ტერიტორიების სააგენტოს დაცვის სამსახურში დასაქმებულია 354 თანამშრომელი, მათ შორის 255 რეინჯერი და უფროსი რეინჯერი. თითოეულ რეინჯერზე სამართავად მოდის საშუალოდ 1944 ჰა ტერიტორია.

საანგარიშო პერიოდში, ადმინისტრაციის მიერ ჩატარებულია 2735 საკონტროლო რეიდი. 302377- ჯერ ჩატარდა პატრულირება. პატრულირების დროს გავლილმა საშუალო მანძილმა შეადგინა 621044 კმ, მათ შორის: ფეხით - 163709კმ, ცხენით - 37652კმ, ავტოტრანსპორტით - 410164კმ, წყლის ტრანსპორტით - 10189 კმ. სულ, დაცვის სამსახურის თანამშრომლებმა ფეხითა და სხვადასხვა სატრანსპორტო საშუალებით ყოველდღიურად საშუალოდ გაიარეს 10,1 კმ მანძილი.

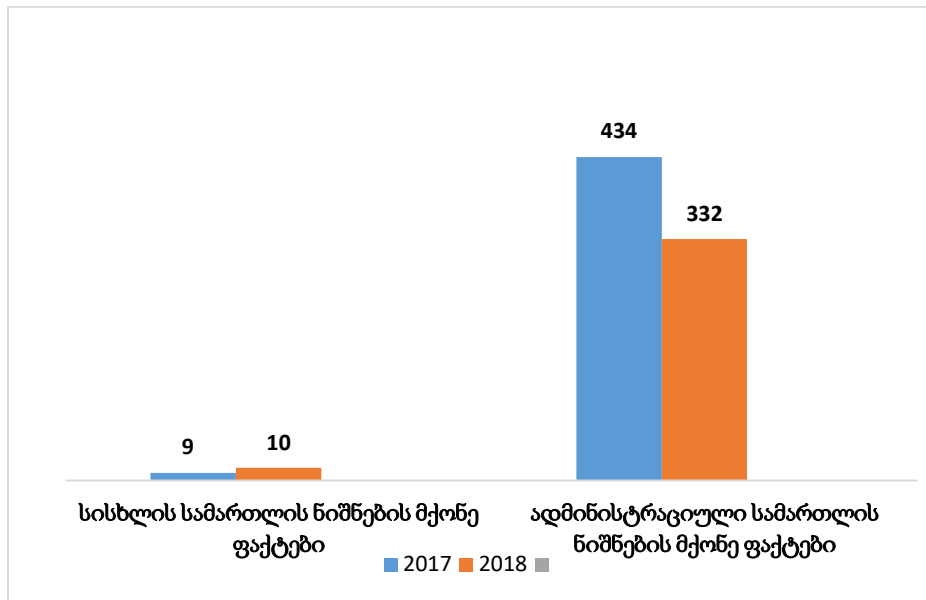
3.2. დაცული ტერიტორიების სისტემაში გამოვლენილი სამართალდარღვევები

საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე 2018 წლის 12 თვის მონაცემებით გამოვლენილი და სამართალდამცავ ორგანოებზე გადაცემულია 342 სამართალდარღვევის ფაქტი. აღნიშნული ფაქტებიდან 332 ადმინისტრაციულია, ხოლო 10 - სისხლის სამართლის.

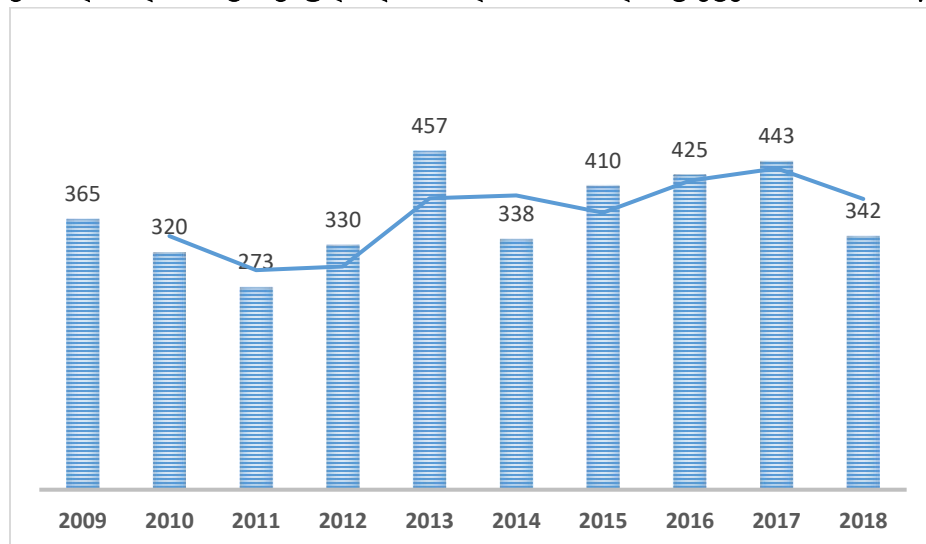

ცხრილი: სამართალდარღვევების სტატისტიკა, 2018

სამართალდარღვევების რაოდენობა 2018 წლის 12 თვის მონაცემებით (342 შემთხვევა, მათ შორის 332 - ადმინისტრაციული, 10 - სისხლის), 2017 წლის 12 თვის განმავლობაში გამოვლინებულ სამართალდარღვევებთან შედარებით (443 შემთხვევა, მათ შორის 434 ადმინისტრაციული, 9 სისხლის) შემცირდა 101 ფაქტით, დაახლოებით 23%-ით.

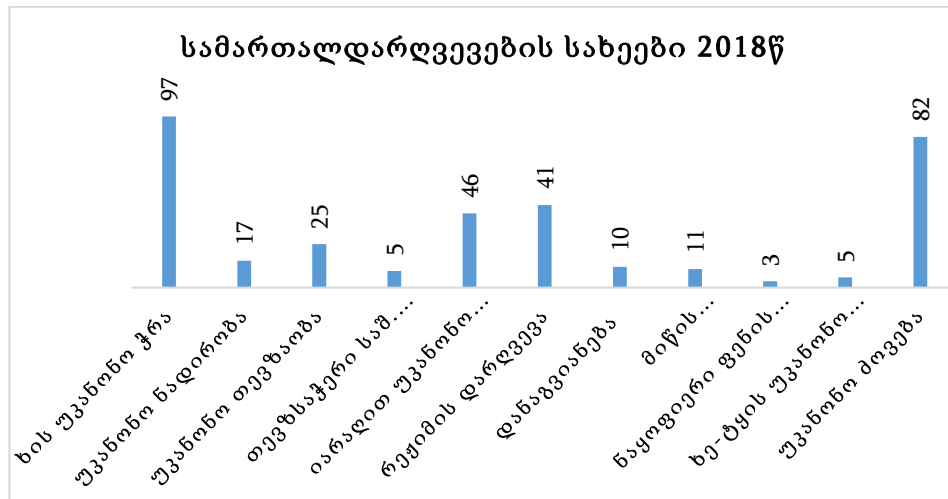
ცხრილი: ადმინისტრაციული და სისხლის სამართლის ფაქტები - 2017-2018 წწ

ცხრილი: ადმინისტრაციული და სისხლის სამართლის ფაქტების დინამიკა

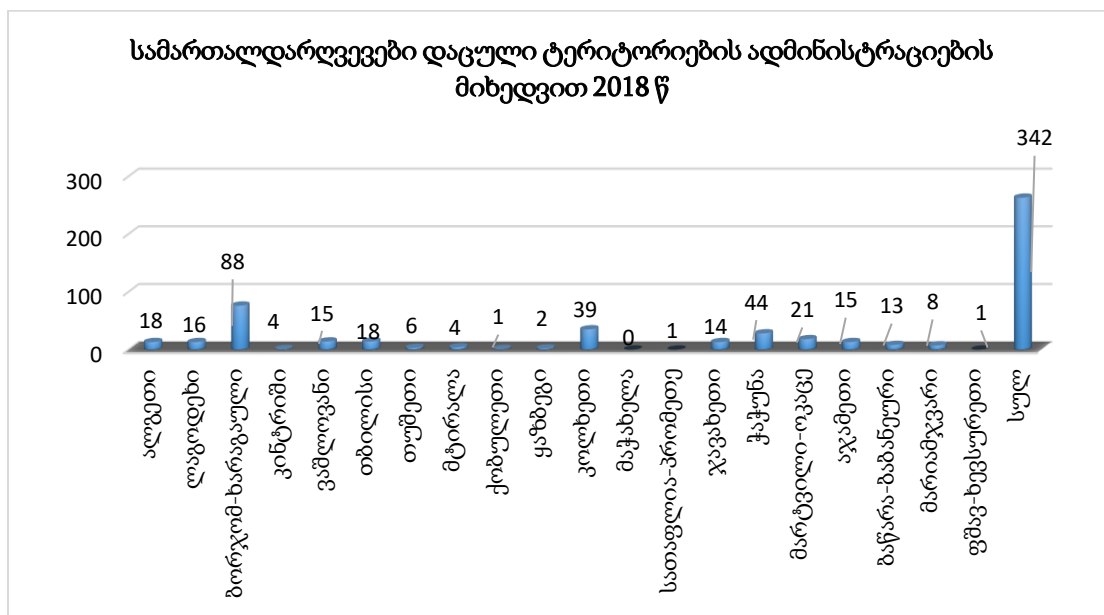
3.3. დაცულ ტერიტორიებზე სამართალდარღვეების სახეები და სტატისტიკა

დაცულ ტერიტორიებზე გამოვლენილ სამართალდარღვევის ფაქტებს შორის გვხვდება: ხის უკანონო ჭრა - 97 შემთხვევა, უკანონო ნადირობა - 17 შემთხვევა, უკანონო თევზაობა - 25 შემთხვევა, თევზსაჭერი საშუალებებით უკანონო გადაადგილება - 5 შემთხვევა, იარაღით უკანონო გადაადგილება - 46 შემთხვევა, რეჟიმის დარღვევა - 41 შემთხვევა, დანაგვიანება - 10 შემთხვევა, მიწის თვითნებური დაკავება-11 შემთხვევა, ნაყოფიერი ფენის მოხსნა-3 შემთხვევა, ხე-ტყის უკანონო ტრანსპორტირება-5 შემთხვევა და უკანონო მოვება-82 შემთხვევა.

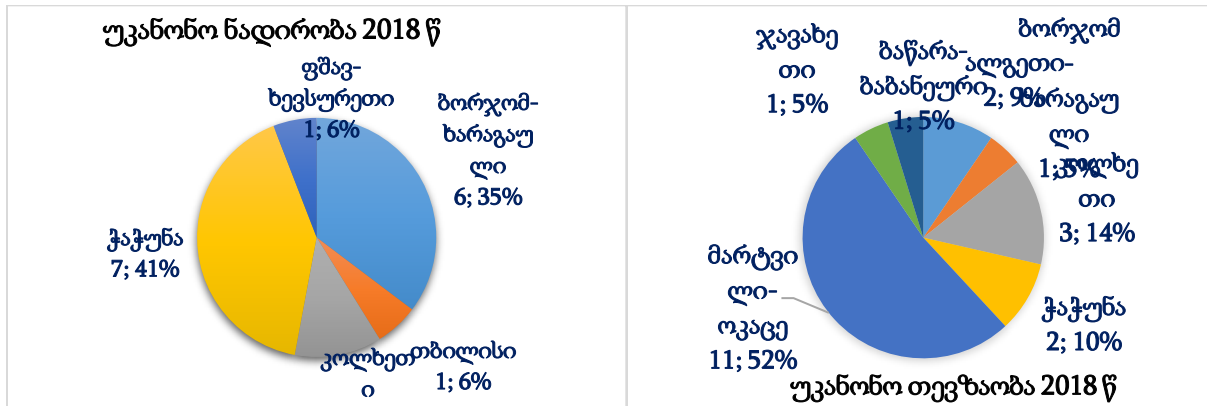
ცხრილი: სამართალდარღვევის სახეები, 2018

2018 წლის 12 თვის მონაცემებით სასამართლოზე გადაცემული უკანონო ქმედებებიდან, ყველაზე მეტი შემთხვევა დაფიქსირდა ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნულ პარკის ადმინისტრაციის მიერ - 88 სამართალდარღვევის ფაქტი, შემდეგ მოდის ჭაჭუნას ალკვეთილი 44 ფაქტი და კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მიერ დაფიქსირებული სამართალდარღვევები, რომელიც შეადგენს 39 ფაქტს. უკანონო ქმედებები არ გამოვლენილა მაჭახელას ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე.

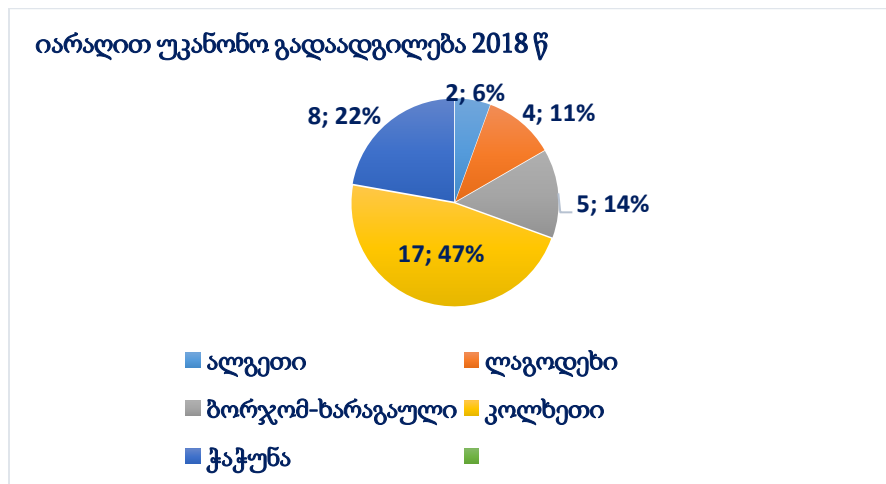
უკანონო ნადირობის 17 შემთხვევიდან, ყველაზე მეტი - 7 ფაქტი გამოვლინდა ჭაჭუნას ალკვეთილი ტერიტორიაზე, 6 - ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნულ პარკში, 1- თბილისის ეროვნული პარკის, 2- კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე და 1 თუშეთის დაცულ ტერიტორიაზე.

უკანონო თევზაობასთან დაკავშირებული 21 ფაქტიდან, ყველაზე მეტი - 11 გამოვლინდა მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლების ტერიტორიაზე.

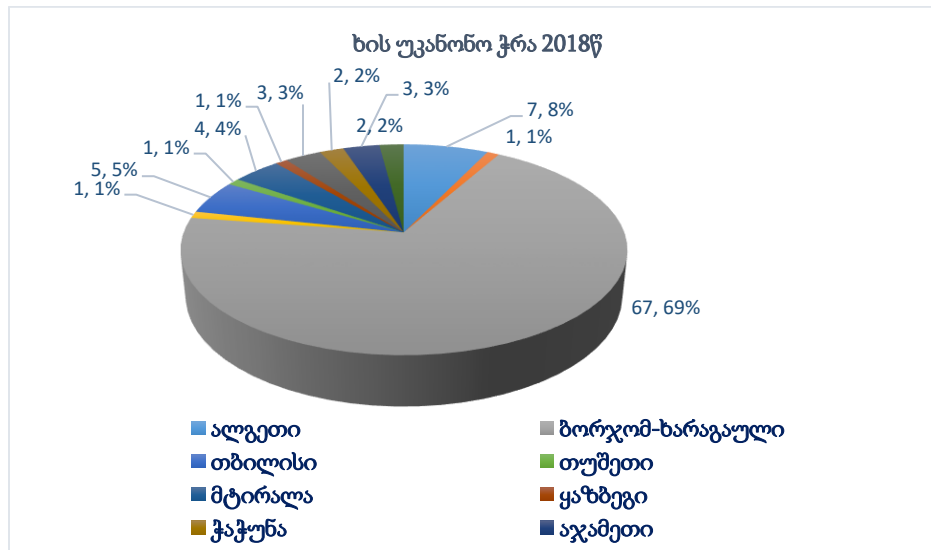

რაც შეეხება ნაყოფიერი ფენის მოხსნას, მარიამჯვრის ნაკრძალის ტერიტორიაზე დაფიქსირდა 2, ხოლო თბილისის ეროვნულ პარკში-1 შემთხვევა.

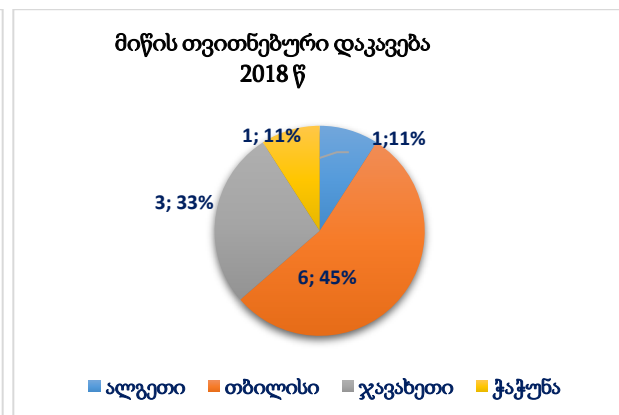
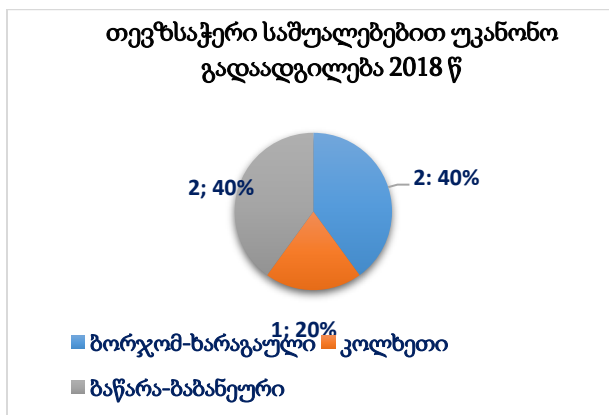
2018 წლის 12 თვის განმავლობაში დაფიქსირდა იარაღით უკანონო გადაადგილების 46 შემთხვევა, რაც 9 ერთეულით ნაკლებია 2017 წლის 12 თვის მონაცემებზე. (55 შემთხვევა) 2018 წლის 12 თვის მონაცემებით, იარაღით უკანონო გადაადგილების 36 შემთხვევიდან, ყველაზე მეტი-17 ფაქტი დაფიქსირებულია კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე.

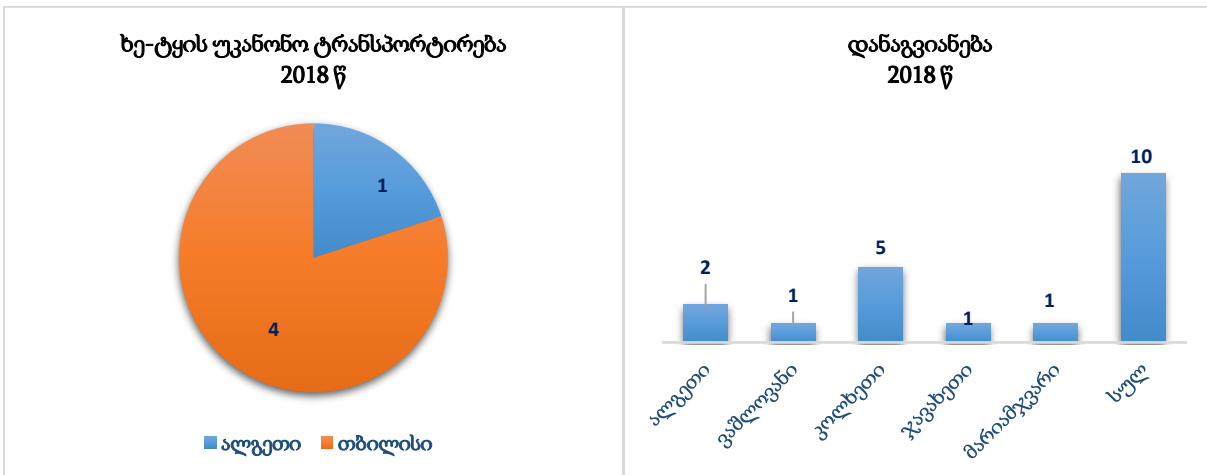
2018 წლის 12 თვის მონაცემებით, სულ დაფიქსირებულია ხის უკანონო ჭრის 97 შემთხვევა, მათგან ყველაზე მეტი-67 ფაქტი გამოვლენილია ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე. 2017 წელთან შედარებით, (მოხდა 147 შემთხვევა) ხის უკანონო ჭრა შემცირებულია 50 ერთეულით.

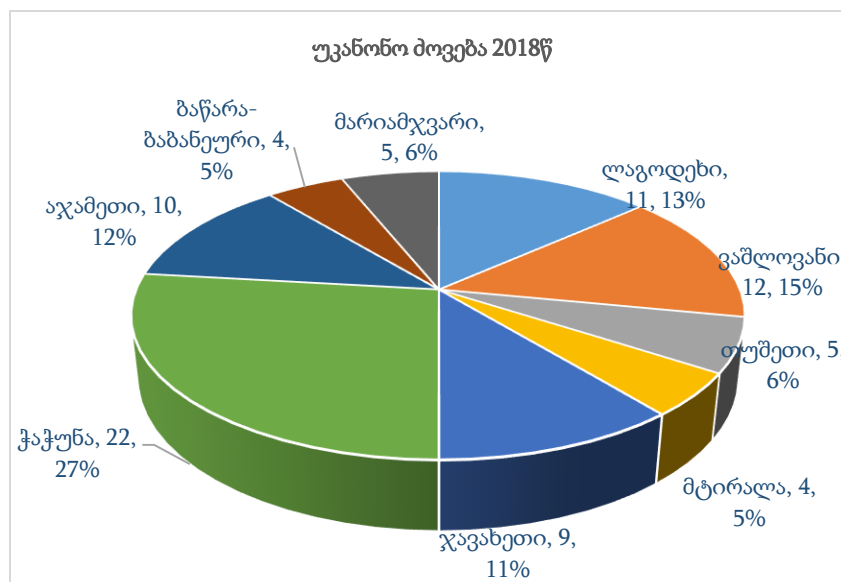
თევზსაჭერი საშუალებებით უკანონო გადაადგილების 5 შემთხვევიდან 2 დაფიქსირებულია ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე, 2 - ბაწარა-ბაზანურის ხოლო 1 - კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე. რაც შეეხება მიწის თვითნებური დაკავების შემთხვევებს, 11 ფაქტიდან 1 მათგანი დაფიქსირებულია აღმოსავლეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე, 6- თბილისის ეროვნული პარკის, 1 შემთხვევა დაფიქსირებულია ქაჭუნას აღმოსავლეთისა და 3 ჯავახეთის დაცულ ტერიტორიებზე.

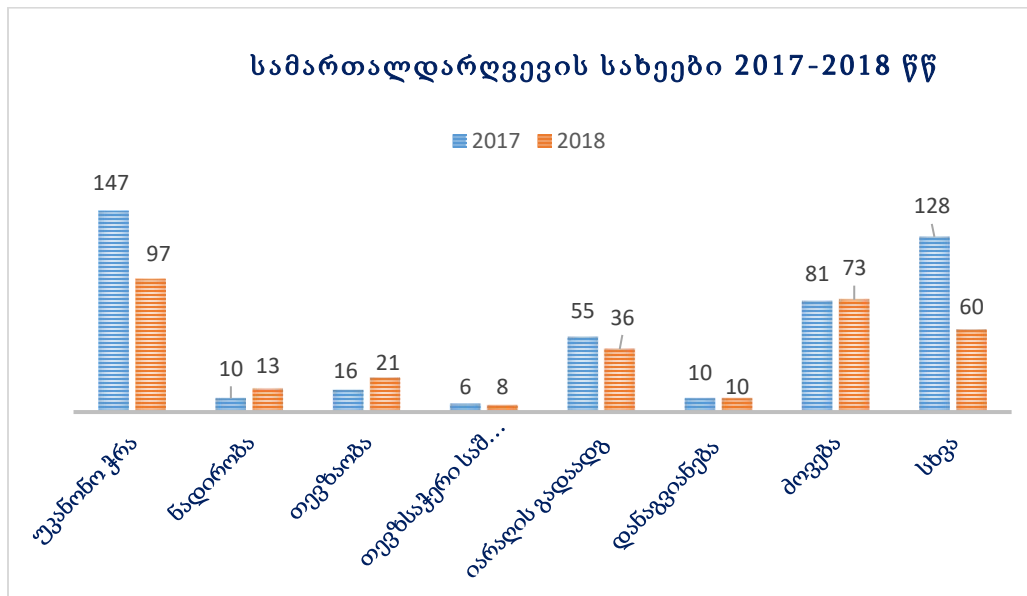
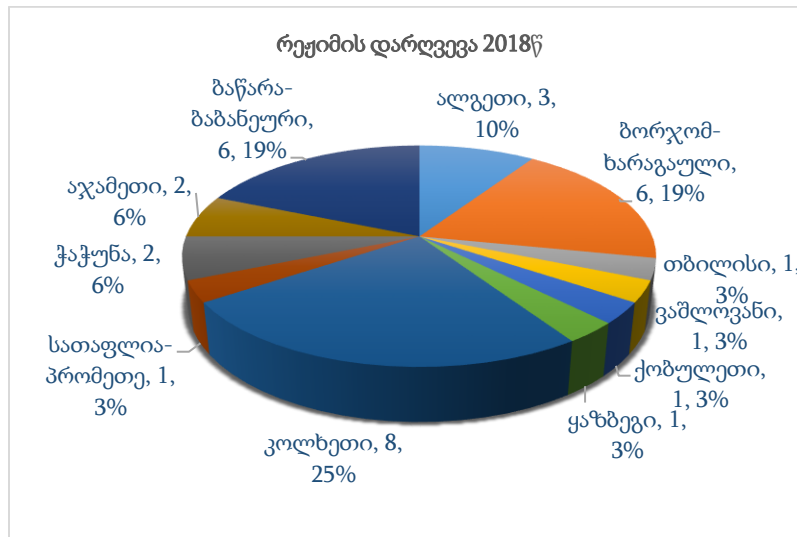
ტერიტორიის დანაგვიანების 10 შემთხვევიდან, ყველაზე მეტი - 5 ფაქტი გამოვლინდა კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე. რაც შეეხება ხე-ტყის უკანონო ტრანსპორტირებას, 5 შემთხვევიდან, ყველაზე მეტი-4 ფაქტი გამოვლინდა თბილისის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე, ხოლო 1 -აღმოსავლეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე.

ძოვების წესების დარღვევის 82 შემთხვევიდან, ყველაზე მეტი - 22 ფაქტი, გამოვლინდა ჭაჭუნას აღკვეთილის ტერიტორიაზე, შემდგომ მოდის ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიები- 12 ფაქტი. 2018 წლის 12 თვის მონაცემებით, სულ გამოვლინდა უკანონო ძოვების 82 ფაქტი, ხოლო, 2017 წელს-81ფაქტი.

აღსანიშნავია რეჟიმის დარღვევის ფაქტები, 32 შემთხვევიდან, ყველაზე მეტი - 8 ფაქტი დაფიქსირდა კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე, შემდეგ მოდის ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი,სადაც დაფიქსირებულია 6 ფაქტი და ბაწრა ბაბანეურის დაცული ტერიტორია 6 ფაქტი.

3.4. გეგმიური და საკონტროლო რევიზიების შედეგები

დაცული ტერიტორიების 20 ადმინისტრაციის მიერ წარმოდგენილი იქნა 2018 წლის საშემოდგომო და 2018 წლის საგაზაფხულო რევიზიების ანგარიში, რის საფუძველზეც საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე, 2018 წლის საგაზაფხულო რევიზიების დროს, გამოვლინდა 357,8მ³ უკანონოდ მოჭრილი ხე-ტყე, რაც 214,05მ³-ით მეტია 2017 წლის საგაზაფხულო გეგმიური და საკონტროლო რევიზიების დროს გამოვლენილ ხე-ტყის უკანონო ჭრაზე (2017 წელი: 143.75 მ³ უკანონო ჭრა).

2018 წლის საგაზაფხულო რევიზიების დროს, უკანონო ჭრებიდან ყველაზე მეტი 189,56მ³, საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე არსებული მთელი უკანონო ჭრების 53% ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნულ პარკშია დაფიქსირებული. შემდეგია, ალგეთის ეროვნული პარკის

ადმინისტრაციის მიერ გამოვლენილი 117,63 მ³ უკანონო ჭრა, რაც მთლიანი რაოდენობის 33%-ს შეადგენს. რაც შეეხება 16 დაცული ტერიტორიის ადმინისტრაციებს (აჯამეთის, კინტრიშის, იმერეთის, კოლხეთის, ყაზბეგის, თუშეთის, ბაწარა-ბაბანეურისა და ილტოს ალკვეთილის, ჭაჭუნას, იმერეთის, მარტვილის, ვაშლოვანისა და მარიამჯვარისა და სხვა) მათი ინფორმაციით, ტერიტორიებზე დამნაშავეებზე გამოვლენილი უკანონო ჭრები არ დაფიქსირებულა.

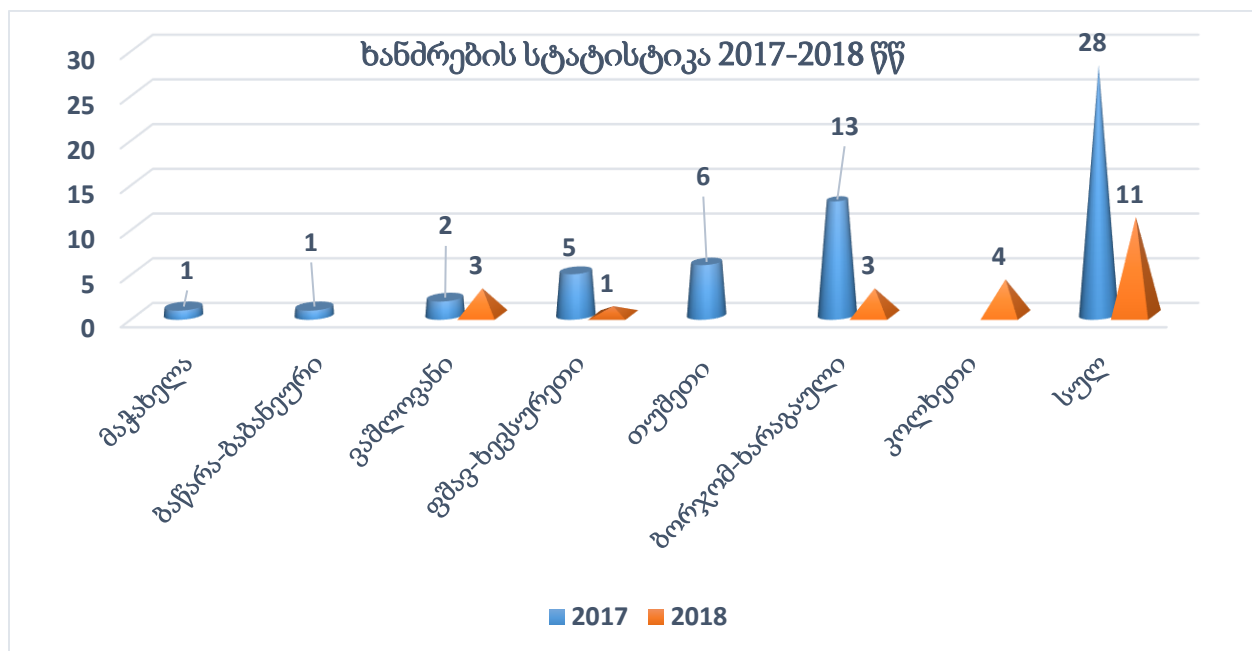
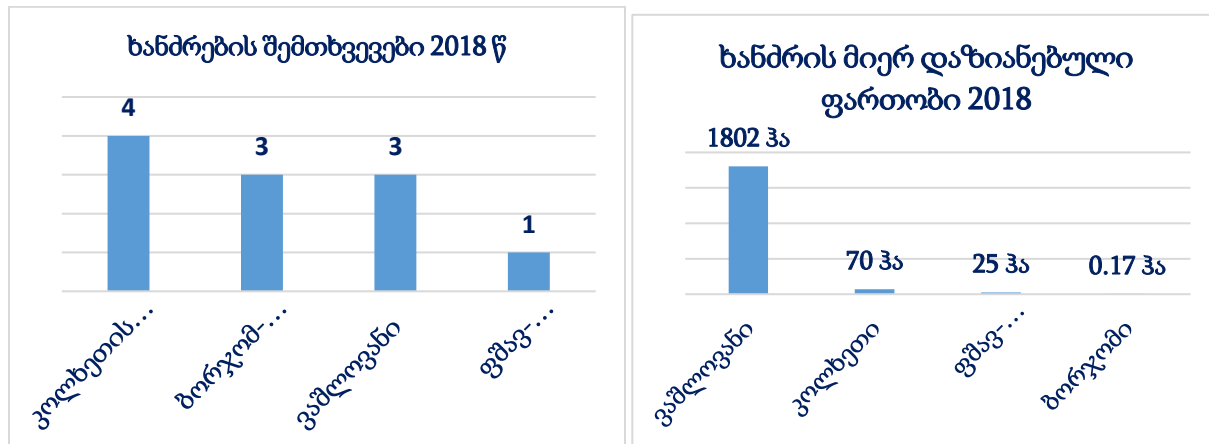
3.5. ხანძარსაწინააღმდეგო ღონისძიებები

2018 წლის სამოქმედო გეგმის მიხედვით, განხორციელდა ხანძარსაწინააღმდეგო ტექნიკური აღჭურვილობისა და სახანძრო ინვენტარის შემოწმება, გამოცდილმა რეინჯერებმა ხანძარსაწინააღმდეგო ზოგადი ინსტრუქტაჟი ჩაუტარეს ახალბედა რეინჯერებს ინდივიდუალურად, ხანძარსაშიშ ტერიტორიებზე პატრულირების გაძლიერების, ტერიტორიაზე გადაადგილებული ვიზიტორების, მწყემსების კონტროლისა და პროპაგანდა-აგიტაციის ღონისძიებების გატარების მიზნით. შესაბამისად, უბნის უფროს რეინჯერებს მიეცათ მითითებები, გაძლიერდა და გახშირდა პატრულირება ხანძარსაშიშ უბნების მიმართულებით, მ.შ. ალპურ და სუბალპურ მდელოებზე. გარდა აღნიშნულისა, მომთაბარე მწყემსებს მიეცათ შესაბამისი მითითებები სახანძრო უსაფრთხოების წესების დაცვისა და ხანძრის აღმოჩენის შემთხვევაში დროული შეტყობინების მიზნით.

3.6. ხანძრების სტატისტიკა

საანგარიშო პერიოდში საპატრულო ჯგუფების და ადგილზე დაცვის სადგურებზე რეინჯერების მიერ პატრულირებისას, განსაკუთრებული ყურადღება ექცეოდა სახანძრო უსაფრთხოების საკითხებს.

2018 წელს დაფიქსირდა ხანძრების 11 შემთხვევა. მათ შორის: 3 შემთხვევა დაფიქსირდა ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიაზე და მის მოსაზღვრე ტერიტორიებზე. ცეცხლი გაუჩნდა **1802 ჰა** ფართობზე მდებარე ბალახოვან საფარს და მეცხოველეობის ფერმის მიმდებარე ტერიტორიაზე არსებულ ნაკელს, ხანძრების გაჩენის 4 ფაქტი დაფიქსირდა კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე, სადაც დაიწვა **70 ჰა** გამხმარი ბალახი. ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე მოხდა ხანძრის 3 შემთხვევა, დაიწვა - **0,17 ჰა**. 1 შემთხვევა ფშავ-ხევსურეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე **25 ჰა**. ალპურ ზონაში ბალახოვანი საფარი და მცირე ზომის ბუჩქოვანი მცენარეები. **სულ: 1897,17 ჰა**.

2018 წლის მონაცემებით, დაცულ ტერიტორიებზე დაფიქსირებულია ხანძრის 11 შემთხვევა, 2017 წელს - 27 შემთხვევა, ხანძრების რაოდენობა შემცირებულია 16 ერთეულით.

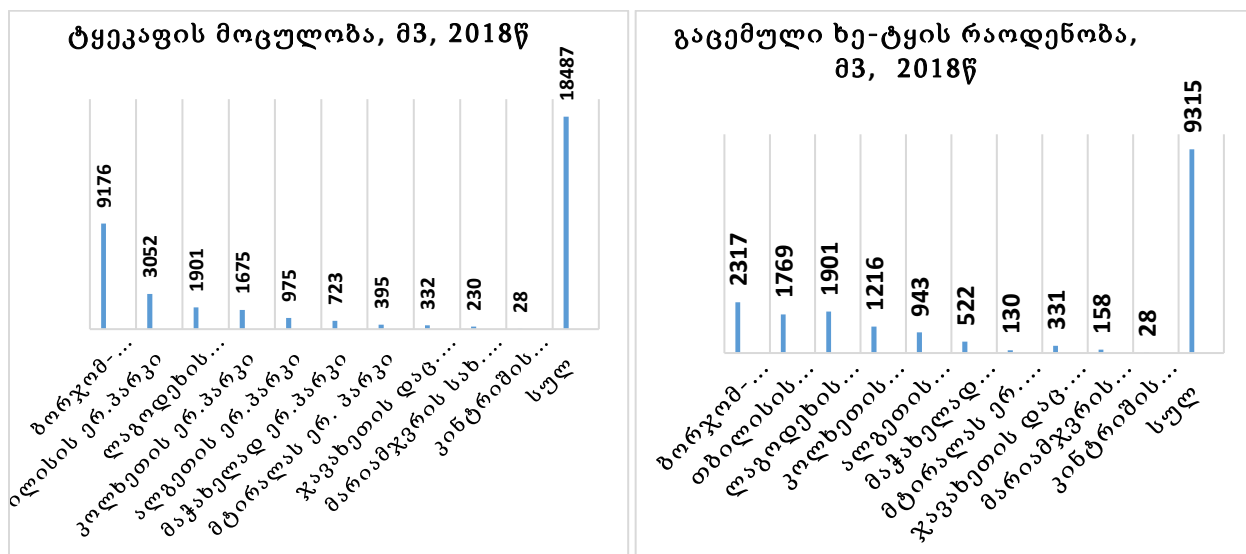
3.7. ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა

ადგილობრივი მოსახლეობის ხე-ტყით უზრუნველყოფის მიზნით, 2018 წლის 12 თვის მონაცემებით სულ გამოიყო 159 ტყეკაფი საერთო მოცულობით 16649.52 მ³. ადგილობრივ მოსახლეობაზე გაცემულია 14594 მ³ მეორე ხარისხის (საშეშე) და 577მ³ პირველი ხარისხის ხე-ტყე. ყველაზე მეტი, 7821 მ³ მეორე ხარისხის (საშეშე) ხე-ტყე გაიცა ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ტერიტორიიდან. ხოლო, შემდგომ 2049 მ³ მეორე ხარისხის (საშეშე) ხე-ტყე გაიცა თბილისის ეროვნული პარკის ტერიტორიიდან. მეორე ხარისხის (საშეშე) ხე-ტყით დაკნაყოფილდა დაახლოებით 3016 ოჯახი, ყველაზე დიდი რაოდენობს ხე-ტყე გაიცა ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკიდან 1300 ოჯახზე. სულ ადგილობრივ მოსახლეობაზე

გაცემულია 15151მ³ ხე-ტყე. აღნიშნული ხე-ტყის მოსაკრებლის საერთო თანხამ შეადგინა 89907 ლარმა. აღნიშნული თანხიდან სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ ადგილობრივ ბიუჯეტში შევიდა 45116 ლარი. ხოლო მომსახურეობის სახით დაცული ტერიტორიების სააგენტოს საკუთარი შემოსავლების სახით ხე-ტყის რეალიზაციიდან შეუვიდა 44790 ლარის ოდენობის თანხა.

საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე ლაგოდეხის, ბორჯომ-ხარაგაულისა და ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების საძოვრებიდან იჯარით გაცემულია 6039,58 ჰექტარი ფართობი. აღნიშნული საძოვრებიდან იჯარის სახით მიწის გადასახადის სახით ადგილობრივ ბიუჯეტში გადახდილია 90731 ლარის ოდენობის თანხა, ხოლო საკუთარი შემოსავლების სახით დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ანგარიშზე შემოსულია 76962 ლარის ოდენობის თანხა.

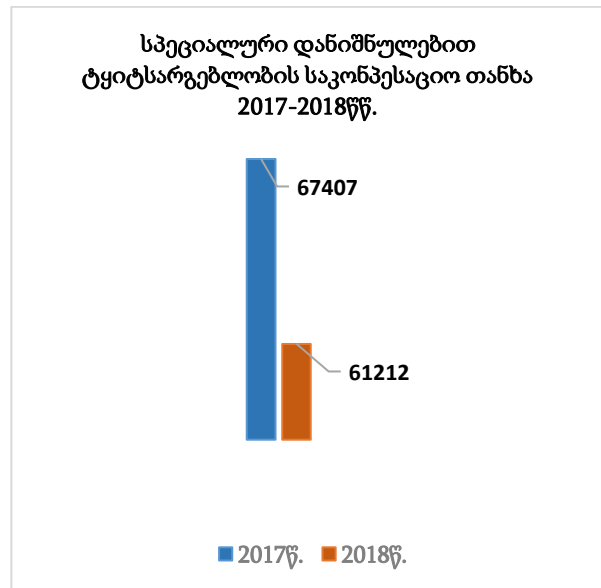
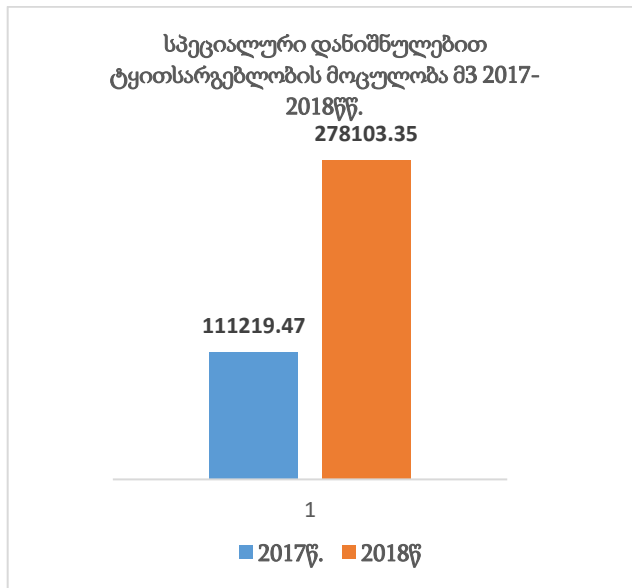
სულ დაცული ტერიტორიების ბუნებრივი რესურსების სარგებლობიდან საკუთარი შემოსავლები მომსახურეობის თანხის სახით 2018 წელს შემოვიდა დაახლოებით 121 752 ლარის ოდენობის თანხა.

სპეცსარგებლობა

2018 წელს სპეციალური დანიშნულებით ტყის სარგებლობა გაიცა 26 ობიექტზე, 278 103.35 კვ.მ ფართობზე. სულ საკომპენსაციო თანხა: 61 212 ლარი.

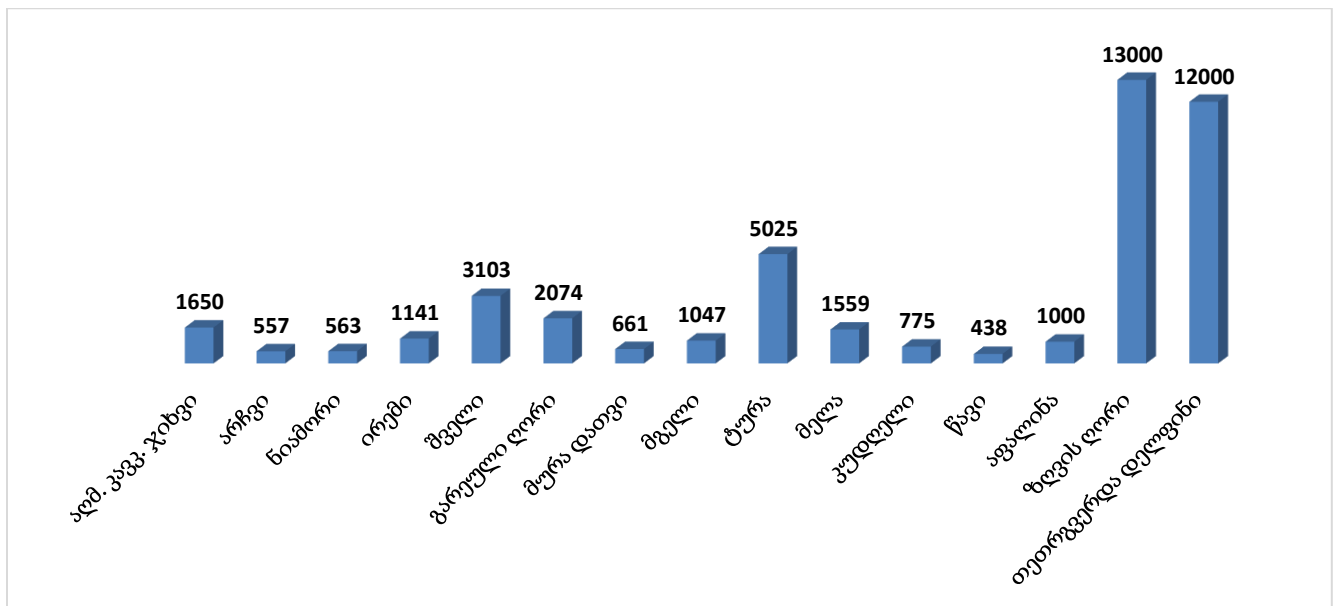
2017 წელს სპეციალური დანიშნულებით ტყის სარგებლობა გაიცა 23 ობიექტზე, 111 219.47 კვ.მ ფართობზე. სულ საკომპენსაციო თანხა: 67 407 ლარი.

4. სამეცნიერო კვლევა და ბიომრავალფეროვნების დაცვა-მონიტორინგი

4.1. ბიომრავალფეროვნების ძირითადი სახეობების სტატისტიკა

2018 წლის განმავლობაში დაცულ ტერიტორიებზე ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის საფუძველზე, აღირიცხა ცხოველების და ფრინველების რიცხოვნობა.

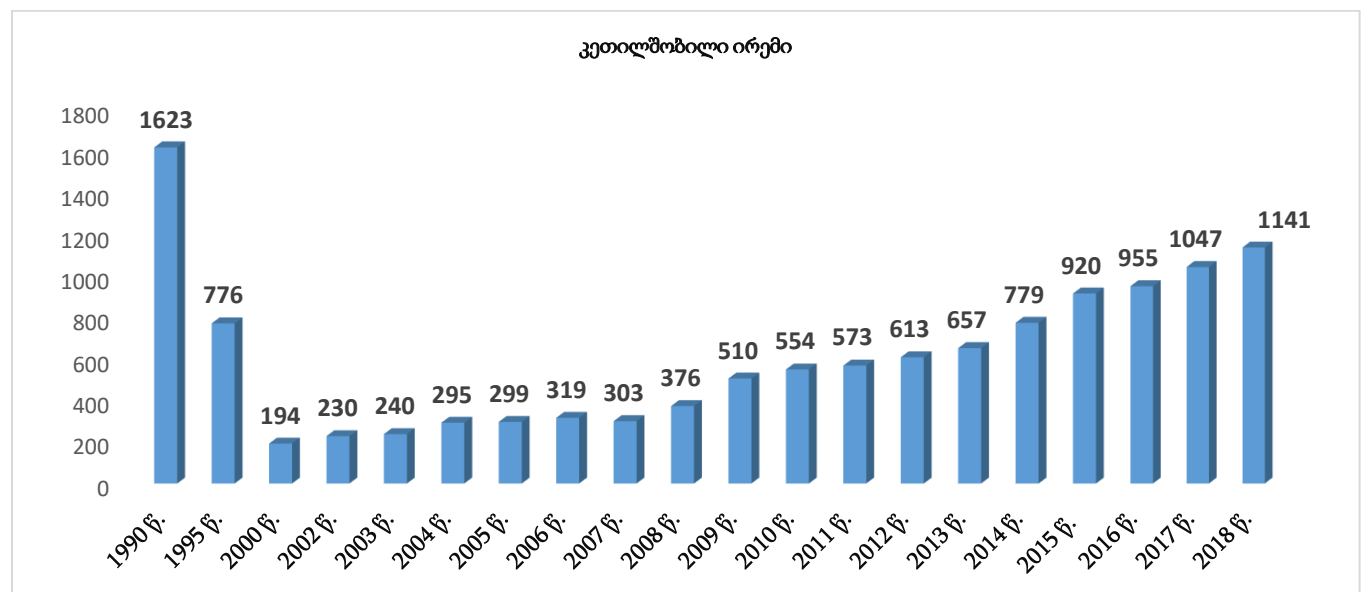
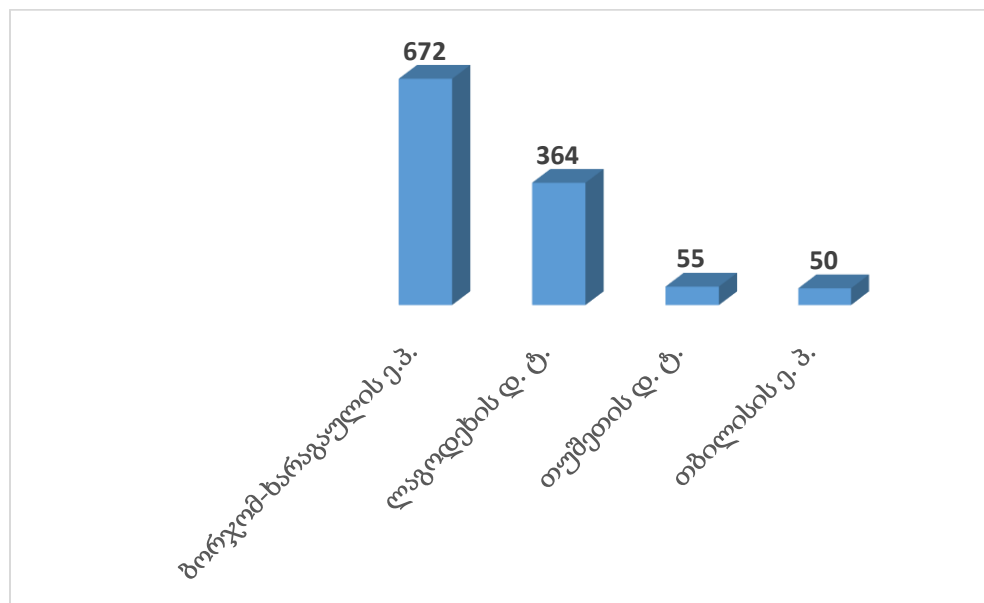
ცხოველებიდან მაქსიმალური რიცხოვნობით გამოირჩეოდა ტურა, შველი, გარეული ღორი, აღმოსავლეთკავკასიური ჯიხვი, კურდღელი, მელა, გარეული ღორი, კეთილშობილი ირემი,

შემდგომ ციყვი, კვერნა და სხვა სახეობები. ყველაზე მაღალი მაჩვენებლებით გამოირჩეოდა შავი ზღვის ძუძუმწოვრები: ზღვის ღორი და თეთრგვერდა დელფინი.

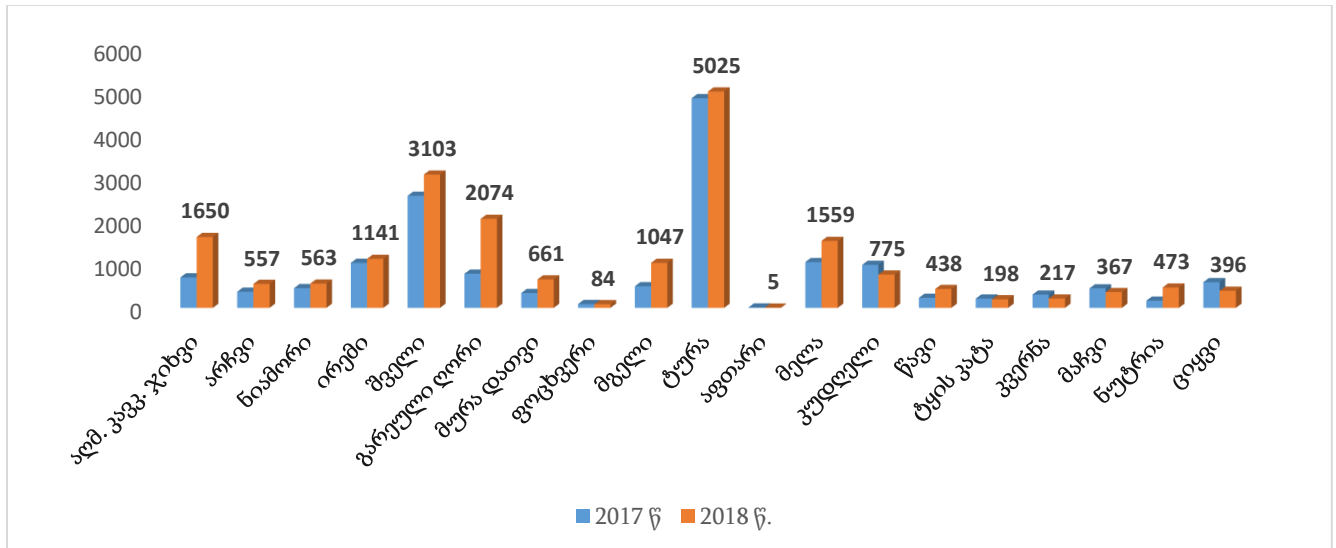
მომზადდა ირმის რიცხოვნობის 2018 წლის სტატისტიკური მონაცემები ბორჯომ-ხარაგაულის, ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების და გარდაბნის აღკვეთილის პოპულაციების შესახებ.

ირმის მკვეთრი დაცემა დაფიქსირდა 1995 წლიდან - 2000 წლამდე. 2000 წლის შემდგომ ეტაპზე ფიქსირდებოდა რიცხოვნობის ზრდა უმნიშვნელო ფლუქტუაციებით. 1990 წლის შემდგომ, ირმის მაქსიმალური რიცხოვნობა დაფიქსირდა 2018 წელს.

კეთილშობილი ირმის სტატისტიკა 2018 წელს:

2017-2018 წლების ცხოველების რიცხოვნობის სტატისტიკა

ცხრილი: 2017 და 2018 წწ. ცხოველების რიცხოვნობის სტატისტიკა

ცხოველების რიცხოვნობის ანალიზის შემდგომ ნათელი გახდა, რომ მოიმატა აღმოსავლეთ კავკასიური ჯიხვის, შვლის და ტურის რიცხოვნობამ, ხოლო დანარჩენი სახეობების რიცხოვნობა უმნიშვნელოდ არის გაზრდილი. რიცხოვნობის დინამიკის ტენდენცია ვლინდება.

4.2. ბუნების მატთანე

ყველა ტერიტორიული ადმინისტრაციიდან წარმოდგენილ იქნა „ბუნების მატთანე“. დოკუმენტებში ასახულია აღწერილია წლის განმავლობაში ადმინისტრაციის მიერ განხორციელებული საქმიანობები, დაცულ ტერიტორიებზე წლის განმავლობაში მომხდარი ბუნებრივი მოვლენები, ასევე მნიშვნელოვანი ინფორმაცია ბიომრავალფეროვნების, ჰაბიტატების, ეკოსისტემების, გეოლოგიური და გეოგრაფიული ღირებულებების შესახებ. განხორციელებული სამეცნიერო კვლევები და პროექტები.

მსხვილი ძუძუმწოვრების მონიტორინგი

ყველა ადმინისტრაციის მიერ ხორციელდება მსხვილი ძუძუმწოვრების მონიტორინგი, შედეგად გროვდება ინფორმაცია მათი რიცხოვნობის შესახებ, მათი გავრცელების შესახებ, ასევე ფოტოხაფანგების გამოყენებით გროვდება ფოტო- და ვიდეომასალა, ასევე სააგენტოში იგზავნება სტატისტიკური ფორმების სახით.

ფრინველების მონიტორინგი

ყველა ადმინისტრაციის მიერ ხორციელდება ფრინველების მონიტორინგი, რომლის ფარგლებშიც მუდმივად წარმოებს დაკვირვება გადამფრენ, მოზუდარ, მოზამთრე, მტაცებელ და წვრილ (ბაღების) ფრინველებზე. განსაკუთრებით აღსანიშნავია ამ მხრივ კოლხეთის ეროვნული პარკი და ჯავახეთის დაცული ტერიტორიები, ასევე ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიები და ჭაჭუნას აღკვეთილში მიმდინარე მონიტორინგი და სამეცნიერო კვლევები.

საქართველოს „წითელი წუსხის“ ცხოველების მონიტორინგი

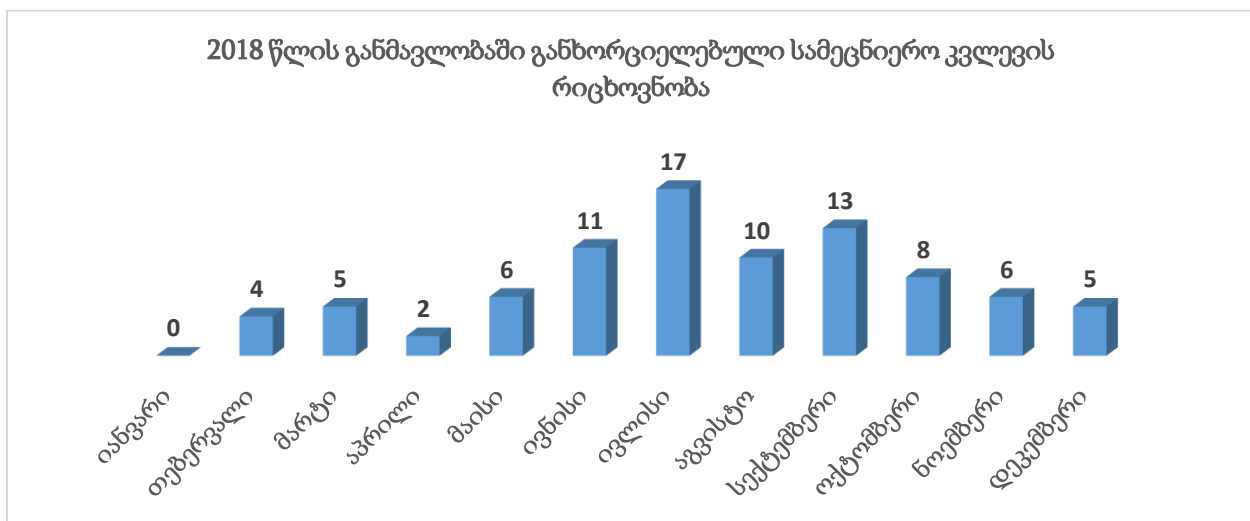
ყველა ადმინისტრაციის მიერ ხორციელდება საქართველოს იშვიათი და გადაშენების პირას მყოფი ცხოველების მონიტორინგი, რომლის ფარგლებშიც გროვდება დეტალური ინფორმაცია, როგორც ზემოთ ნახსენები ძუძუმწოვრების შემთხვევაში.

საქართველოს „წითელი წუსხის“ მცენარეების მონიტორინგი

ზოგიერთი დაცული ტერიტორიის ადმინისტრაციის მიერ ხორციელდება ასევე საქართველოს „წითელი წუსხის“ მცენარეების მონიტორინგი, რომლის ფარგლებშიც გროვდება ინფორმაცია დაცულ ტერიტორიაზე გავრცელებული მცენარეების სია, მათი გავრცელების არეალები და შესწავლილია მათი მდგომარეობა, ასეთებია: უთხოვარი, კოლხური ბზა, წაბლი და სხვ.

4.3. სამეცნიერო კვლევები

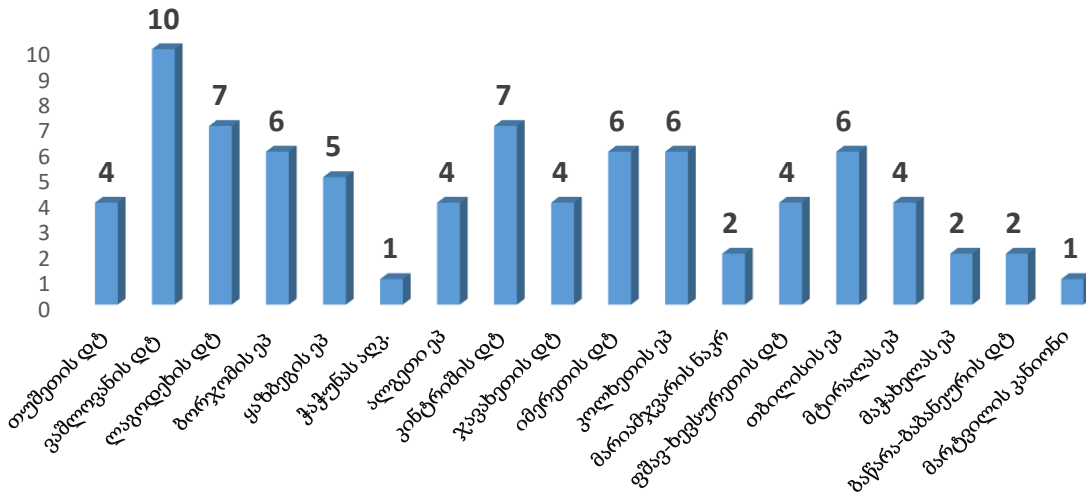
2018 წელს ყველაზე მეტი კვლევა განხორციელდა ივლისის და სექტემბრის თვეებში, თუმცა მათი რიცხვი რა თქმა უნდა მაღალი იყო ამინდდათან დაკავშირებული და გაზაფხული-ზაფხულის პერიოდში ნამდვილად მეტი ინტენსივობით მიდინარეობდა.

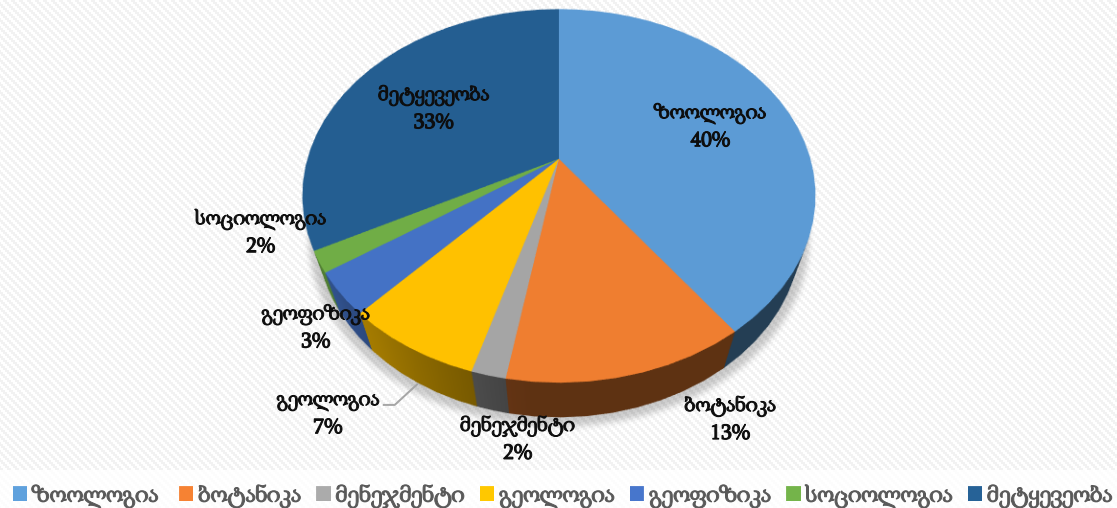
ცხრილი: სამეცნიერო კვლევების სტატისტიკა

დაცულ ტერიტორიებს შორის მეცნიერების ყურადღება მეტად არის მიპყრობილი ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიისადმი, რომელსაც ასევე მოსდევს ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები.

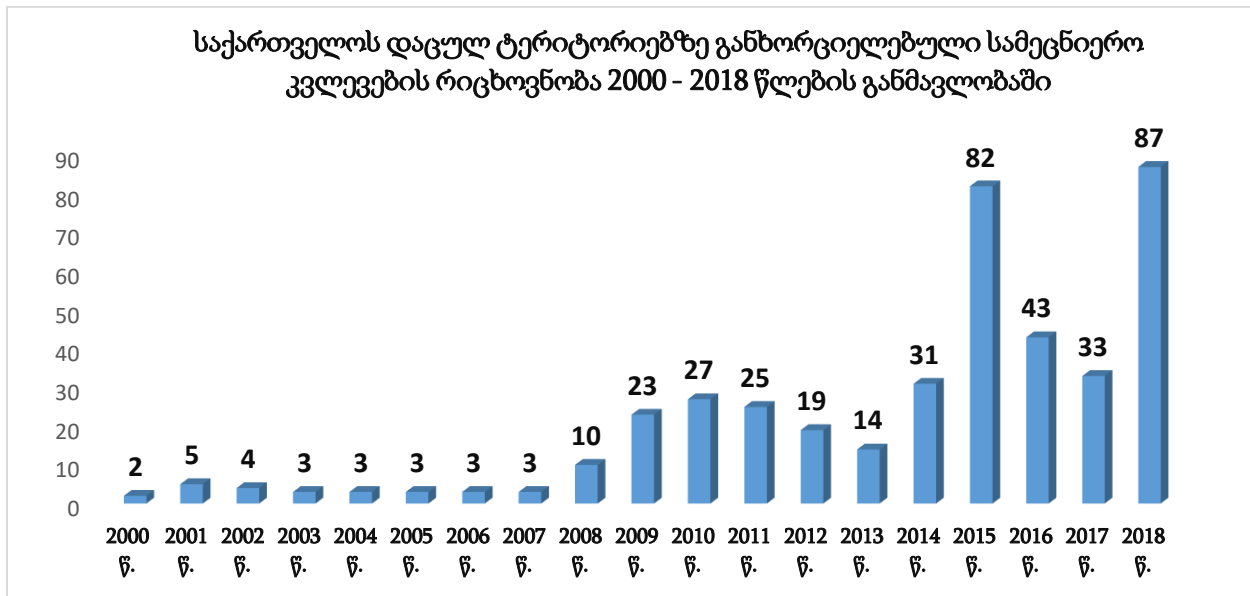
საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე 2018 წლის განმავლობაში
განხორციელებული სამეცნიერო კვლევები ადმინისტრაციის მიხედვით

2018 წლის განმავლობაში საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე
განხორციელებული სამეცნიერო კვლევები დარგების მიხედვით

2018 წლის კვლევების ანალიზის შედეგად ვლინდება, რომ ყველაზე მეტი კვლევა დარგების მიხედვით ზოოლოგიის, მეტეოროლოგიის და ბოტანიკის მიმართულებით განხორციელდა, ასევე დიდი ინტერესი გამოვლინდა გეოლოგიური ობიექტების მიმართ, ხოლო ერთეული კვლევების განხორციელდა სოციოლოგიური და გეო-ფიზიკური, ასევე მენეჯმენტის მიმართულებით. რაც შეეხება ქართველი და უცხოელი მკვლევარების ინტერესს, სტატისტიკურად ქართველი მკვლევარების რიცხოვნობა ორჯერ აღემატება უცხოელებისას. საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე ყველაზე მეტი კვლევა განხორციელდა 2015 და 2018 წლებში. 18 წლის განმავლობაში დაცულ ტერიტორიებზე განხორციელებული კვლევების რაოდენობამ იმატა თითქმის 44 -ჯერ.

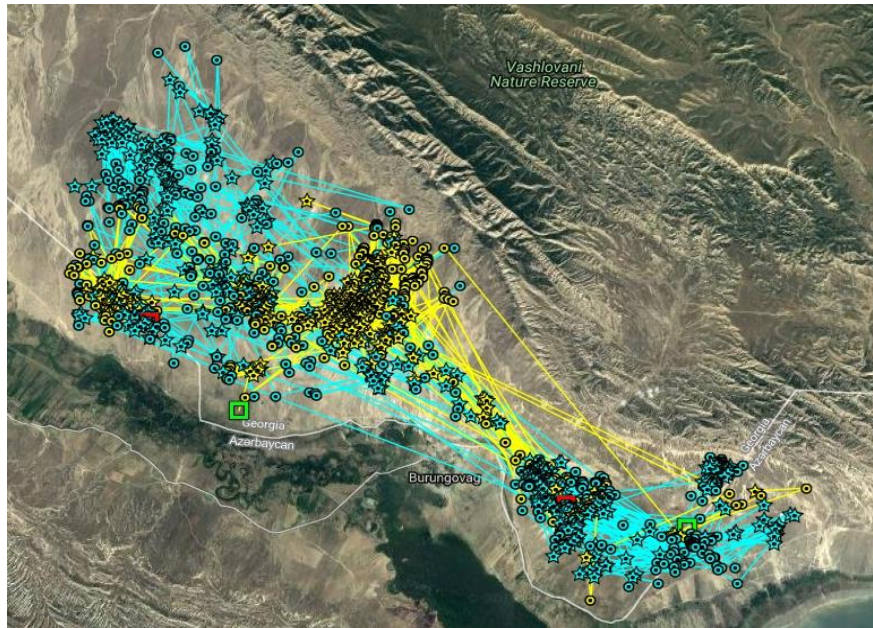
4.4. კონსერვაციული პროექტები და კვლევები

- ჯეირნის რეინტროდუქციის პროექტი ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებზე

სააგენტოს მიერ მუდმივად წარმოებს პროექტის, „ჯეირნის რეინტროდუქცია საქართველოში“, მონიტორინგი და ჯეირნის მონიტორინგის მასალების შეჯამება ანგარიშის სახით.

როგორც ცნობილია, წინა პერიოდებში წარუმატებელი რეინტროდუქციის შემდგომ, რეინტროდუქციამ აზერბაიჯანის პოპულაციიდან და მათი ბუნებაში გაშვებამ, (ახალმა მიდგომამ) საკმაოდ კარგი შედეგები გამოიღო. ქვემოთ წარმოდგენილია ყოველთვიური ინფორმაცია ქურციკების შესახებ.

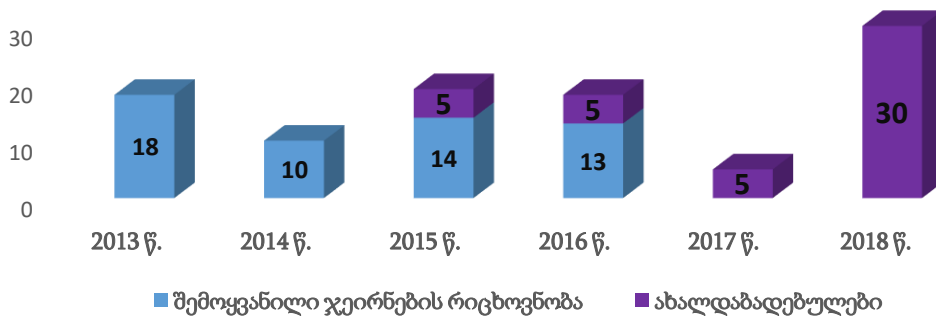
ფოტოზე წარმოდგენილია გადამცემით მიღებული ინფორმაცია ბოლო ორი წლის განმავლობაში, რომლის მიხედვითაც მარტივად იკვეთება ქურციკებისთვის მეტად მოსახერხებელი ტერიტორიები. თუმცა აღნიშნული კონცენტრაცია სხვადასხვა ფაქტორების გავლენით პერიოდულად იცვლება (საკვები, წყალი, ცხვრის ფარები და მტაცებლის ფაქტორი) და შესაბამისად, მსგავსი ინფორმაციის მოსაპოვებლად საჭიროა გადამცემებით მიღებული მონაცემებიც.

ჯეირნების გადაადგილების ტრაექტორია იანვრის თვის მონაცემებით

საქართველოში გადაშენებული სახეობის - ჯეირანის აღდგენის პროცესი წარმატებული გამოდგა, მათი რაოდენობა უკვე 100-ს აღწევს.

რეინტროდუცირებული ჯეირნების რიცხოვნობა ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიაზე

მონიტორინგის დროს ფიქსირდება ქურციკების კონცენტრაციის და მიგრაციის ადგილები, სარწყულებლები, ჯგუფების ზომა, ჯგუფების შემადგენლობა, მაკეობის პერიოდები, ასევე დგინდება ახალშობილი ლიკლიკების რაოდენობა, ქცევა, ფასდება საკვები ბაზა, დაღუპული ინდივიდები, პოტენციური საფრთხეები, მზადდება რუკები, სადაც დატანილია წლების განმავლობაში ჯეირნების გავრცელების ადგილები და სხვ. მუდმივად წარმოებს სატელიტური გადამცემით იმ ჯეირნების გადაადგილების ტრაექტორიების დადგენა საყელურების საშუალებით.

პერიოდულად ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის და ზოოპარკის თანამშრომლებთან ერთად ხორციელდება მონიტორინგი. ჯგუფების ზომა მერყეობს 5 დან 22 ინდივიდამდე. ჯგუფის ზომა დამოკიდებულია ჯეირნების შეწყვილების პერიოდზე, მიგრაციასა და სხვა ფაქტორებზე. ხშირად შეიძლება მათი ნახვა სარწყულებლებთან, რომლებიც დაცულ ტერიტორიებზე პერიოდულად წარმოიქმნება წვიმის შემდგომ, ასევე დამოკიდებულია კლიმატურ პირობებზეც, თუ უზვნალებიანი ამინდები, შესაძლებელია ისინი გაფანტულნი იქნას მთელს ტერიტორიაზე. მაკეობის და მშობიარების პერიოდებში ჯეირნები მეტ სიფრთხილეს იჩენენ და მიმალულები არიან ბუჩქებში. ასევე საინტერესოა მათი ცხვრის ფარებსა და მტაცებლებთან მათი დამოკიდებულება. მონიტორინგის ანგარიში მზადდება დაქირავებული ექსპერტის მიერ და იგზავნება სააგენტოში. პერიოდულად ხდება პოპულაციის შემატება აზერბაიჯანიდან. პროექტი ხორციელდება WWF- კავკასიის ბუნების დაცვის ფონდის და TJS ფინანსური მხარდაჭერით. მონიტორინგი ხორციელდება TJS ფინანსური მხარდაჭერით.

4.5. ფიტოპათოლოგიური კვლევა

2018 წელს ჩატარებული ფიტოპათოლოგიური გამოკვლევების ანალიზის შედეგად დადგინდა, რომ 12 დაცული ტერიტორიის ადმინისტრაციის მიერ, დამაკმაყოფილებლად იქნა განხორციელებული ფიტო-პათოლოგიური დაკვირვება. ქობულეთის დაცულ ტერიტორიაზე, ფიტოპათოლოგიური გამოკვლევების ჩატარების საჭიროება არ არის. გაზაფხულზე, 7 დაცულ ტერიტორიაზე საჭიროა დეტალური კვლევის ჩატარება და სააგენტოდან სპეციალისტების მივლინება, ასევე სპეციალისტების დამატება და გადამზადება.

2018 წლის გაზაფხულზე სააგენტოს წარმომადგენლების მიერ ადგილზე განხორციელდა ფიტოპათოლოგიური კვლევა ნეძვის აღკვეთილში, ტყეთმოწყობის ფარგლებში ფიტოპათოლოგიური კვლევის ხარისხის დასაზუსტებლად.

კოლხური ბზის გამოსაკვლევად განხორციელდა ადგილზე კვლევა კოლხეთის, მტირალას, მაჭახელას ეროვნულ პარკებში, ასევე კინტრიშის და იმერეთის მღვიმეთა დაცულ ტერიტორიებზე, სადაც დათვალიერებულ იქნა ტერიტორია და შესწავლილ იქნა ბზის

მდგომარეობა. შედეგად, კოლხური ზვის მდგომარეობა იმდენად მძიმეა, რომ ბიოლოგიური პრეპარატით შესხურება ვერ მოიტანს კარგ შედეგს. იკვეთება კოლხური ზვის აღდგენის აუცილებლობა.

ივნისის თვეში მაჭახელას ეროვნულ პარკში დათვალიერებული და შეფასებული იქნა მაჭახელას ეროვნული პარკის ჩიქუნეთის უბნის №3 სარეინჯეროს კვ. 11-ის 9,11,14,15,16,17,18,19,20,21 ლიტერები, ადმინისტრაციის თანამშრომლებს ჩაუტარდათ საველე ტრენინგი. ფიტოპათოლოგიური გამოკვლევის ჩასატარებლად, აღებული იქნა სანიმუშო ფართობი და განხორციელდა ფერომონების დამონტაჟება ნაძვნარ ტყეებში სოფელ ქვედა ქოქოლეთის სიახლოვეს, სადაც მიმდინარე წლის გაზაფხულიდან დაფიქსირებულია ხმოზა, რაც დიდი სისწრაფით გავრცელდა სხვა ნაძვნარებშიც.

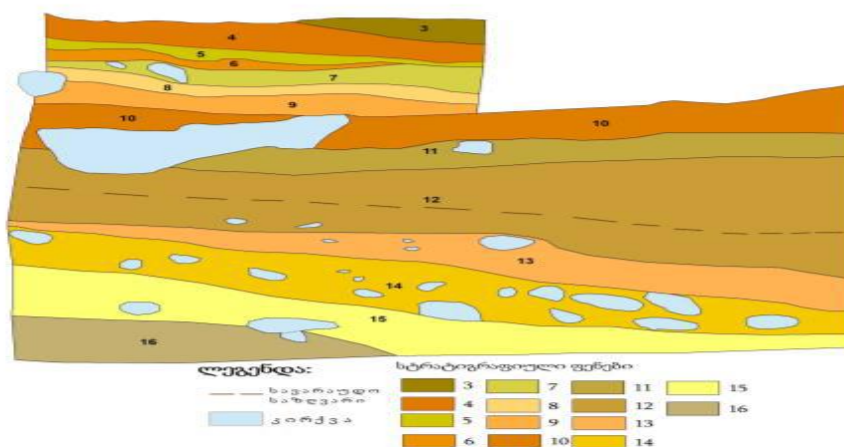
ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების რეინჯერებსა და დაცვის სამსახურის უფროსს ჩაუტარდათ საველე ტრენინგი ფიტოპათოლოგიური გამოკვლევის განსახორციელებლად, აღებული იქნა 3 სანიმუშო ფართობი.

2018 წლის სექტემბრის თვეში ფშავ-ხევსურეთის დაცულ ტერიტორიებზე ფიტოპათოლოგიური გამოკვლევის განხორციელებისას აღებული იქნა 3 სანიმუშო ფართობი.

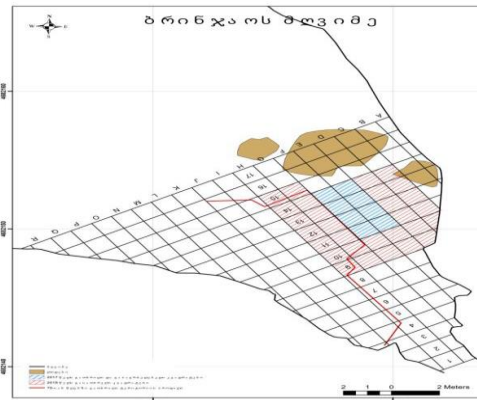
- 2018 წლის სექტემბრის თვეში საქართველოს ეროვნული მუზეუმის თანამშრომლების მიერ განხორციელდა „ ცუცხვათის მღვიმოვანის შემსწავლელი არქეოლოგიური ექსპედიცია ბრინჯაოს მღვიმესა და ორმაგ ეხში. თითოეული აღმოჩენილი არტეფაქტის და ძვლის ადგილმდებარეობა დაფიქსირდა ტახეომეტრის მეშვეობით, მთელი მასალა დატანილ იქნა გეგმაზე, თითოეულ მონაპოვარს მიენიჭა შესაბამისი ინფორმაცია. მოხდა მთელი ამ პროცესის ფოტო და ვიდეო ფიქსაცია. ექსპედიციის დამთავრების შემდეგ მასალა განთავსდა საქართველოს ეროვნული მუზეუმის სიმონ ჯანაშიას საქართველოს მუზეუმის

ცუცხვათის მღვიმოვანი ბრინჯაოს მღვიმის
 სტრატეგრაფიული ჭრილი

ჩრდილო აღმოსავლეთი კედელი

ქვის ხანისა და ბუნების ისტორიის გეოლოგია-პალეონტოლოგიის ფონდებში, სადაც უზრუნველყოფილ იქნება მათი დაცვის სათანადო პირობები.

ბრინჯაოს მღვიმე. 2018 წლის სექტემბერში გათხრილი ფართობი. ბრინჯაოს მღვიმის ჩრდილო-აღმოსავლეთ განივი ქრილი.

- მნიშვნელოვანი კვლევები განხორციელდა ჯავახეთის დაცულ ტერიტორიებზე, სადაც გადამცემი დაუმონტაჟდა წეროებს და ასევე ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებზე მტაცებელ ფრინველებს, შედეგად ცნობილი გახდა მათი გადაადგილების მარშრუტების ტრაექტორიები და მანძილები.
- კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე განხორციელდა ამფიბიებისა და რეპტილიების კვლევა, რის შედეგად მომზადდა მათი სია, გავრცელების ადგილები და შეგროვდა ფოტოსურათები. კვლევა დაფინანსდა კოლხეთის დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდის მიერ.
- 2018 წელს კოლხეთის დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდის მიერ ასევე დაფინანსდა კოლხეთის ეროვნული პარკის შავი ზღვის მკაცრი დაცვის ზოლის და რიონის დელტის იქტოფაუნა. შედეგად მომზადდა აღნიშნულ ტერიტორიებზე გავრცელებული თევზების სია, ასევე ზუთხების გავრცელების მნიშვნელოვანი ჰაბიტატები, რის შედეგად მომზადდა ინფორმაცია გეგმარებითი ახალი დაცული ტერიტორიისათვის, რაც გახდა საფუძველი ახალი კანონპროექტის შემუშავებისა.
- 2018 წლის 10 მაისიდან 1 ივლისამდე ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიაზე და ჭაჭუნას აღკვეთილის ტერიტორიაზე განხორციელდა სამეცნიერო კვლევა „შავი მელორღის (*Oenanthe hispanica*) კვლევა საქართველოში“;
- საინტერესოა, რომ გასულ წელს ზოოლოგიის ინსტიტუტის და ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის თანამშრომლების მიერ მოხდა ფრინველების დარგოლვა და ასევე სატელიტური გადამცემების დამონტაჟება ჯავახეთის დაცულ ტერიტორიებზე. ზოოლოგიის ინსტიტუტის მეცნიერების და საერთაშორისო ექსპერტების მიერ 2014 წლიდან ხდება შესწავლა, ხოლო 2018 წელს 9 ბარტყი დაემატა რუხი წეროების, რომელიც ასევე დაირგოლა და სატელიტური გადამცემის დაუმონტაჟდათ;
- ილიას უნივერსიტეტის ორნითოლოგების მიერ გადამფრენების იხვების 3 სახეობების 30 ინდივიდს დაუმონტაჟდათ სატელიტური გადამცემები;

- ვაშლოვანის დტ-ზე და ჭაჭუნას აღკვეთილში კი მტაცებელ ფრინველებს დაუმონტაჟდათ ეს გადამცემები და ძირითადად ეს ემსახურება აღნიშნული ფრინველების მიგრაციის ტრასების, ბუდობის და ცხოვრების წირის დადგენას.
- 2018 წელს ზოოლოგიის ინსტიტუტის და ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის თანამშრომლების მიერ მოხდა ფრინველების დარგოლვა და ასევე სატელიტური გადამცემების დამონტაჟება ჯავახეთის დაცულ ტერიტორიებზე. ზოოლოგიის ინსტიტუტის მეცნიერების და საერთაშორისო ექსპერტების მიერ 2014 წლიდან ხდება შესწავლა, ხოლო 2018 წელს 9 ბარტყი დაემატა რუხი წეროების, რომელიც ასევე დაირგოლა და სატელიტური გადამცემის დაუმონტაჟდათ;
- კოლხეთის ეროვნულ პარკში შოთა რუსთაველის საქართველოს ეროვნული სამეცნიერო ფონდის ფინანსური მხარდაჭერით განხორციელდა სამეცნიერო კვლევა „საქართველოს ტყეებში დეპონირებული ნახშირბადის მარაგების შეფასება, კონვერსიული კოეფიციენტების დადგენა“.

5. საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება და ეკოგანათლება

2018 წლის განმავლობაში საზოგადოების გარემოსდაცვითი ცნობიერების ასამაღლებლად დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ორგანიზებით ჩატარდა შეხვედრები, ლექცია-სემინარები, ტრენინგები, ეკო-გაკვეთილები ველზე, დაცულ ტერიტორიებზე მოეწყო ეკო-ტურები და სხვა სახის გარემოსდაცვითი აქტივობები.

5.1. სოციოლოგიური გამოკითხვა

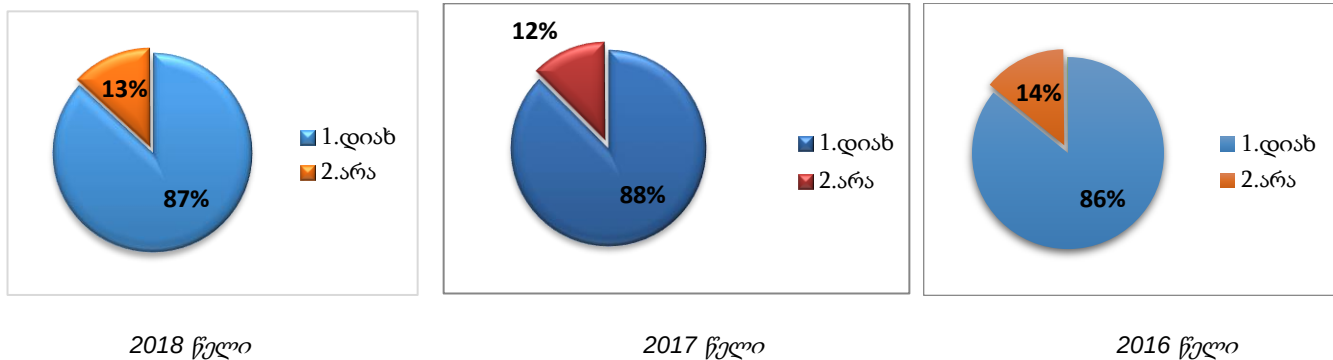
2018 წლის იანვარ-თებერვალში დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ მცხოვრებ მოსახლეობაში ჩატარდა სოციოლოგიური გამოკითხვა დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და სოციოლოგიური კვლევის ცენტრის „გორბის“-ს მიერ მომზადებული - „საზოგადოებრივი აღქმისა და გავლენის მონიტორინგისა და შეფასების კითხვარის საშუალებით“.

საქართველოს დაცული ტერიტორიების დამხმარე ზონის მოსახლეობაში ჩატარებული გამოკითხვა საშუალებას გვაძლევს ყურადღება გავამახვილოთ შემდეგ ძირითად მიმართულებებზე:

- მოსახლეობის ცნობიერება;
- მოსახლეობის შიში და მოლოდინი დაცულ ტერიტორიებთან მიმართებაში;
- სარგებელი და ზარალი;
- მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკური სტატუსი;
- დაცული ტერიტორიის განვითარების პროცესში, მენეჯმენტის გეგმაში მონაწილეობა, აღიქვამენ თუ არა ისინი, რომ წარმოადგენენ სამენეჯმენტო პროცესის შემადგენელ ნაწილს.

ალგეთის, აჯამეთის, ბაწარა-ბაბანეურის, ბორჯომ-ხარაგაულის, ვაშლოვანის, თბილისი, თუშეთის, კინტრიშის, კოლხეთის, ლაგოდეხის, მარიამჯვარის, მაჭახელას, მტირალას, იმერეთის მღვიმეების, მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლების, ქობულეთის, ყაზბეგის, ჯავახეთის, ფშავ-ხევსურეთის და ჭაჭუნას დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის მიერ გამოიკითხა 100 რესპოდენტი. სულ 2000-მდე რესპოდენტი. პასუხები დამუშავდა დაცული ტერიტორიების სააგენტოში.

შედეგები წლების განმავლობაში ძირითადად ინარჩუნებს სტაბილურ ტენდენციას, ფიქსირდება მხოლოდ მცირედი სხვაობა. მაგალითად, კითხვაზე - გსმენიათ თუ არა რაიმე დაცული ტერიტორიების სააგენტოს შესახებ - რესპოდენტების პასუხები ბოლო სამი წლის განმავლობაში შემდეგნაირად გამოიყურება:

5.2. ეკოსაგანმანათლებლო პროგრამები

- ეკოთამაში - რა? სად? როდის?

ალგეთის, ბორჯომ-ხარაგაულის, თუშეთის, კინტრიშის, კოლხეთის, მაჭახელას, მტირალას და ყაზბეგის დაცულ ტერიტორიებზე მოეწყო თამაში - „რა? სად? როდის?“ - დაცული ტერიტორიების თემატიკით.

ალგეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის თანამშრომლების მიერ აპრილ-მაისის თვეებში მომზადდა და ჩატარდა ინტელექტუალური თამაში „რა? სად? როდის?“, სადაც მონაწილეობა მიიღეს დაბა მანგლისის, სოფ. თონეთის და სოფ. ორბეთის საჯარო სკოლებში შერჩეულმა გუნდებმა.

7 აპრილს, თუშეთის განვითარების ფონდთან ერთად, გაიმართა თამაში „რა, სად, როდის?“, სადაც განხორციელდა გარდამავალი თასის გათამაშება. თამაშში მონაწილეობდა ზემო და ქვემო ალვანის საჯარო სკოლების მოსწავლეებისგან შემდგარი 20 გუნდი.

კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მიერ ფრინველთა დაცვის დღესთან დაკავშირებით ჩატარდა თამაში „რა? სად? როდის?“ კოლხეთის ეროვნული პარკის „ნორჩ

ელჩებთან“, ასევე ეკო-ბანაკის მონაწილეებთან საქართველოში არსებული წითელი ნუსხის სახეობების შესახებ.

- **ეკოსაგანმანათლებლო პროგრამა - „ნორჩი რეინჯერი“**

ნორჩი რეინჯერის პროგრამა წარმატებით ხორციელდება ალგეთის, ბორჯომ-ხარაგაულის, მაჭახელას, მტირალას, ყაზბეგის და ჭაჭუნას დაცულ ტერიტორიებზე.

ალგეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მიერ 2018 წლის თებერვლის თვეში მანგლისის საჯარო სკოლის მე-7 კლასში ჩამოყალიბდა ახალი ნორჩ რეინჯერთა ჯგუფი.

მოხდა ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის „ნორჩი რეინჯერის“ პროგრამისათვის საგრანტო აპლიკაციის ფორმის მიცემა, მიმდინარეობს მისი გაუმჯობესების პროცესი და დაგეგმილია პროგრამის განხორციელებისათვის დონორის მოძიება.

7 მაისს „მტირალას და მაჭახელას დაცული ტერიტორიების მეგობრათა ასოციაციის“ ორგანიზებით, მაჭახელას ეროვნული პარკის ადმინისტრაციაში პროექტის „ნორჩ რეინჯერები“ შემაჯამებელი შეხვედრა გაიმართა. შეხვედრას ესწრებოდნენ პროექტის მონაწილე ხუთივე სკოლის ნორჩი რეინჯერები, ასევე დონორი ორგანიზაციის UNDP_GEF-ის წარმომადგენელი. შეხვედრაზე ხუთივე სკოლის ნორჩმა რეინჯერებმა გასულის წლის საქმიანობის შედეგები წარმოადგინეს, ასევე ჩატარდა ვიქტორინა. შეხვედრის ბოლოს ნორჩ რეინჯერებს და სკოლის პედაგოგებს გადაეცათ პროექტში მონაწილეობის სერთიფიკატები და ბეჭდური მასალა სამომავლო საქმიანობების უკეთ წარმართვის მიზნით.

მტირალას ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მიერ ჩატარდა ტრენინგი ნორჩი რეინჯერებისთვის - როგორ დავწეროთ პროექტი.

ჭაჭუნას აღკვეთილის ადმინისტრაციის ორგანიზებით ჩამოყალიბდა „ნორჩ რეინჯერთა“ ჯგუფი სოფ. ქვემო ქედის საჯარო სკოლის მოსწავლეებისგან. ივნისში ნორჩ რეინჯერთა ჯგუფის მოსწავლეებთან ერთად მოეწყო ეკოტური ჭაჭუნას აღკვეთილში, ჩატარდა ღია გაკვეთილი, ხოლო შემდეგ რეინჯერებთან ერთად მოხდა პატრულირება აღკვეთილის ტერიტორიაზე. შეგროვილი მასლით მოსწავლეები მოამზადებენ პრეზენტაციებს და ოქტომბერში მოხდება სკოლის სააქტო დარბაზში დამუშავებული მასალის წარდგენა.

- **ეკო ბანაკები**

საქართველოს ხუთ დაცულ ტერიტორიაზე (ლაგოდეხი, ბორჯომი, მტირალა, თუშეთი, მარტვილი) 15 ივლისიდან 15 აგვისტომდე თავისუფალი და აგრარული უნივერსიტეტების პირველი კურსის სტუდენტების მოხალისეთა პროგრამა ჩატარდა. მოხალისეთა პროგრამის ფარგლებში სტუდენტები საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე 10-10 დღის განმავლობაში კარვებში სავსე პირობებში ცხოვრობდნენ. სტუდენტები გაეცნენ დაცული ტერიტორიების სპეციფიკას, ასუფთავებდნენ და აწესრიგებდნენ სარეკრეაციო ზონებს ტურისტებისთვის,

მონაწილეობას იღებდნენ ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციაში, რეინჯერებთან ერთად პატრულირებდნენ დაცულ ტერიტორიებზე და ასევე ეხმარებოდნენ ადგილობრივ მოსახლეობას. დაცული ტერიტორიების სააგენტო სტუდენტებთან თანამშრომლობით საფუძველს უყრის პრაქტიკული განათლების ინოვაციურ მიდგომას. პროგრამა უზრუნველყოფს ახალგაზრდების გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლებას და დაცული ტერიტორიების პოპულარიზაციას. 2018 წელს მოხალისეთა პროგრამაში დაცულ ტერიტორიებზე აგრარული და თავისუფალი უნივერსიტეტების 600-მდე პირველკურსელმა სტუდენტმა მიიღო მონაწილეობა.

ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი ერთ-ერთი საუკეთესოა ახალგაზრდული ბანაკების მოსაწყობად, აგვისტოს თვეში ქვაბისხევის საბანაკე ადგილმა კინგსის- საქართველოს ბანაკს უმასპინძლა:

1. ბრიტანული სკოლის ბანაკი (I ნაკადი)
2. ბრიტანული სკოლის ბანაკი (II ნაკადი)
3. ვალდოლფის ბანაკი (I ნაკადი)
4. კავკასიის ფრანგული სკოლის ბანაკი
5. ვალდოლფის ბანაკი (II ნაკადი)
6. ბრიტანული სკოლის ბანაკი (III ნაკადი)
7. მაზნიაშვილის სახელობის ახალგაზრდული ლეგიონის ბანაკი
8. თავისუფალი და აგრარული უნივერსიტეტი ქვაბისხევაში
9. თავისუფალი და აგრარული უნივერსიტეტი მარელისში
10. თავისუფალი და აგრარული უნივერსიტეტი აბასთუმანში
11. ვალდოლფის სკოლის ბანაკი (III ნაკადი)
12. კინგსის ბანაკი
13. ფონდი "მომავლის გზა"- ს ბანაკი

კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მიერ 22-24 მარტს მშვიდობის კორპუსის ორგანიზებით ანაკლია-ჭურჩის უბანზე მოეწყო 3 დღიანი ეკობანაკი ქ. ფოთისა და მიმდებარე სოფლების მოსწავლეთათვის.

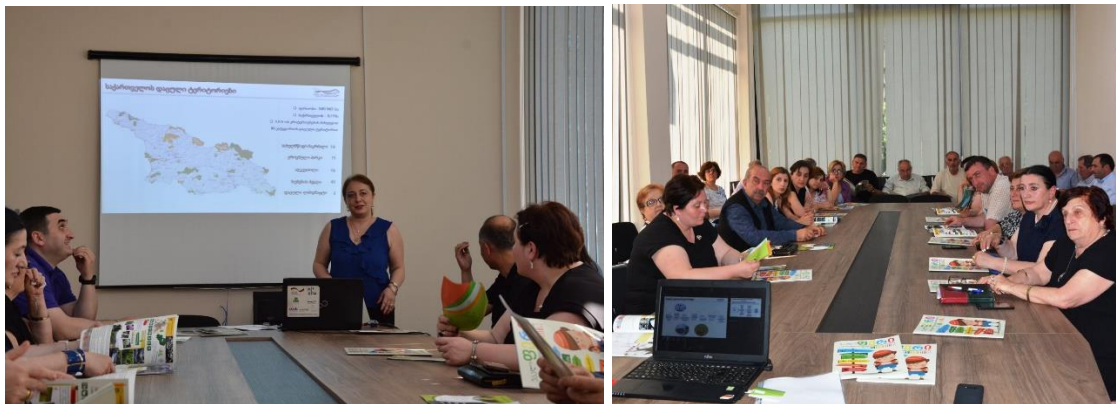
6-8 ივლისს მშვიდობის კორპუსის ორგანიზებით კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის ეზოში მოეწყო 3 დღიანი ეკობანაკი „კოლხეთის ნორჩი ელჩებისათვის“.

24-27 აგვისტოს მშვიდობის კორპუსის ორგანიზებით „კოლხეთის ნორჩი ელჩებისათვის“ აჭარაში-სოფ. სახალვაშოში მოეწყო 3 დღიანი ეკობანაკი გადამფრენ ფრინველებზე დაკვირვების მიზნით.

15 სექტემბერს „კოლხეთის მოხალისეთათვის“ ჩატარდა 2 დღიანი ეკობანაკი ანაკლია-ჭურის უბანში (მოხდა გადამფრენ ფრინველებზე დაკვირვება).

- ეკოპროექტები

2018 წელს მომზადდა წიგნი - „ყველაფერი საქართველოს დაცული ტერიტორიების შესახებ“. წიგნი გათვლილია პედაგოგებისთვის და სკოლის მოსწავლეებისთვის. წიგნი ილუსტრირებულია და მოიცავს ინფორმაციას დაცული ტერიტორიების ადგილმდებარეობის, კატეგორიების, იქ გავრცელებული ბიომრავალფეროვნების, მათ შორის წითელი ნუსხის სახეობების შესახებ, აქვე არის გასაფერადებელი მასალა დაცულ ტერიტორიებზე გავრცელებული ბიომრავალფეროვნების თემატიკით. მიზანი - ხელი შეუწყოს საზოგადოების გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლებას, დაცული ტერიტორიების პოპულარიზაციას.

2018 წლის 7 ივნისს დაცული ტერიტორიების სააგენტოს წარმომადგენლების მიერ ქობულეთისა და კინტრიშის დაცული ტერიტორიების ვიზიტორთა ცენტრში წიგნის - „ყველაფერი საქართველოს დაცული ტერიტორიების შესახებ“ პრეზენტაცია გაიმართა.

წიგნი მომზადდა დაცული ტერიტორიების სააგენტოს დაგეგმვისა და განვითარების სამსახურის თანამშრომლების მიერ და დაიბეჭდა კინტრიშის მეგობართა ასოციაციის მიერ, „დაცული ტერიტორიების მხარდაჭერის პროგრამა კავკასიაში - საქართველოს“ (SPPA) ფინანსური მხარდაჭერით.

დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ეკოსაგანმანათლებლო საქმიანობის ფარგლებში, სააგენტოში ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის "ქართული, როგორც მეორე ენისა და ინტეგრაციის პროგრამის" არაქართულენოვანი სტუდენტების 4 სხვადასხვა ნაკადს ეკოსაგანმანათლებლო სემინარები ჩატარდა.

-

- ეკოპროგრამები და სხვა აქტივობები

22 მარტს წყლის რესურსების საერთაშორისო დღესთან დაკავშირებით ქობულეთის ფარნავაზის საერო სკოლის ეკო კლუბის წევრების მონაწილეობით ჩატარდა ბუნებრივი რესურსების განახლების ღონისძიება, კერძოდ მოსწავლეების მიერ აღკვეთილის შესასვლელში დაირგო მურყანის ნერგები.

2018 წელს SPPA - საქართველოს პროგრამის ფარგლებში ოთხი სამიზნე დაცული ტერიტორიისთვის - ალგეთი, ყაზბეგი, ფშავ-ხევსურეთი და კინტრიში - დაწყებულია საგანმანათლებლო პროგრამების მომზადება უცხოელი ექსპერტების ჩართულობით.

2018 წლის 15-20 აპრილს კახეთში, იყალთოში ჩატარდა ტრენინგი კონსერვაციის პრაქტიკაში ადაპტირებული მართვის შესახებ.

2018 წლის 9 – 10 ივლისს ყვარელში ჩატარდა ტრენინგი ვამლოვანის, ლაგოდეხის და ბაწარა-ბაზანურის დაცული ტერიტორიების თანამშრომლებისთვის თემაზე: „ზურმუხტის საიტებზე შერჩეული სახეობების მონიტორინგის მიზნით შესაძლებლობების გაძლიერება“.

2018 წლის 21-29 ივლისს ალგეთის ეროვნული პარკის მეგობართა ასოციაციის პარტნიორობით მშვიდობის კორპუსის მოხალისეების მიერ ორგანიზებული LIFE CAMP-ი განხორციელდა, სადაც მთელი საქართველოს მასშტაბით შერჩეული 14-16 წლის ბავშვები, სტუდენტები და მოხალისეები მონაწილეობდნენ. მათთვის ჩატარდა ეკო-ტური ალგეთის ეროვნული პარკის და ბირთვისის კლდეების კომპლექსის ტერიტორიებზე. ასევე ისაუბრეს ალგეთის ეროვნული პარკის ბიომრავალფეროვნების შესახებ.

2018 წლის 3 აგვისტოს, სოფ. არხოტში გაიმართა კონკურსი შეხვეტილას თემის სოფლებს შორის თემაზე "სოციალური პროექტების შედეგა". კონკურსში მონაწილეობა მიიღო შეხვეტილას თემის 9 სოფელმა. ჟიურიმ აღნიშნული კონკურსის მონაწილე სოფლებიდან გამოვლინდა 5 გამარჯვებული სოფელი. ღონისძიება „დაცული ტერიტორიების მხარდაჭერის პროგრამა კავკასიაში - საქართველო“-ს (SPPA-საქართველო) პროგრამის ფარგლებში, ალგეთის ეროვნული პარკის მეგობართა ასოციაციის დახმარებით განხორციელდა.

დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ორგანიზებით, კავკასიის გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციების ქსელთან (CENN) თანამშრომლობით, პროგრამის - „ნარჩენების მართვის ტექნოლოგია რეგიონებში (WMTR II)” ფარგლებში, სააგენტოს და ადმინისტრაციების თანამშრომლებისათვის ნარჩენების მდგრადი მართვის თემატიკაზე ტრენინგი გაიმართა. ტრენინგზე ისაუბრეს საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე ნარჩენების მართვის დაგეგმვის შესახებ. ასევე, განიხილეს თბილისის ეროვნული პარკის მაგალითზე მიღებული გამოცდილება.

ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის მიერ მომზადდა ორი საგანმანათლებლო პროგრამა. პროგრამები „დაუკავშირდი ბუნებას“ - ბორჯომ- ხარაგაულის ეროვნული პარკის შესახებ ზოგადი ინფორმაციისთვის, სახალისო აქტივობებით ბუნებასთან დაახლოებისთვის და პროგრამა „ტყე“ - ბორჯომ ხარაგაულის ეროვნული პარკის განსხვავებული ტყის ტიპების, მათი მნიშვნელობის შესახებ, ასევე სახალისო აქტივობებით დატვირთული. მზადაა ასევე კიდევ ერთი პროგრამის „წყლის რესურსები.“

ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციამ შეიმუშავა ეკოსაგანმანათლებლო პროექტი, რომელიც მოიცავს რეგიონში არსებული საჯარო სკოლების ჩართულობის გაზრდას და მოსწავლეებისათვის ცნობიერების ამაღლებას. პროექტი გაიგზავნა Mercy Corps/ ენპარდის საგრანტო კონკურსში. Mercy Corps/ენპარდის საგრანტო კონკურსში გაიგზავნა ასევე პროექტი ბორჯომის ვიზიტორთა ცენტრის განახლება/რეკონსტრუქციაზე. ორივე საპროექტო განაცხადმა გაიმარჯვა, ასევე მოხდა თანადაფინანსების მოძიება, ვიზიტორთა ცენტრის რეკონსტრუქციის 60 %-ს დააფინანსებს Mercy Corps/ენპარდი, ხოლო 40 %-ს კავკასიის ბუნების ფონდი. ამ ეტაპზე მიმდინარეობს პროექტების განხორციელებასთან დაკავშირებული დოკუმენტების სრულყოფა.

ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მიერ მესამე პროექტი გაიგზავნა BP/CTC -ის EcoAwards - პროგრამაში, პროექტი ეხება ალტერნატიული სუფთა ენერგო რესურსების გამოყენებას და ადგილობრივი თემის ცნობიერების ამაღლებას ეროვნული პარკის მიმდებარედ მცხოვრები მოსახლეობისათვის სოფელ ქვაბისხევში. აღნიშნული პროექტიც გამარჯვებულია, აგვისტოდან მიმდინარეობს მისი განხორციელება.

ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მიერ მომზადდა პროექტი შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთათვის, რომელიც ითვალისწინებს მათ ინტეგრაციას და ჩართულობის გაზრდას ეროვნული პარკის საქმიანობებში ასევე შშმ პირებზე მორგებული მცირე ინფრასტრუქტურის შექმნას. პროექტი დაფინანსების მოძიების მიზნით გადაგზავნილია პოლონეთის სოლიდარობის ფონდში.

ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მიერ 2018 წლის იანვარში მომზადდა ახალი ეკოსაგანმანათლებლო პროექტი „მწვანე სკოლა 2018“ საპროექტო წინადადება გაიგზავნა დონორთან და მოვიპოვეთ დაფინანსება, პროექტის განხორციელება

დაიწყო ოქტომბრიდან. პროექტი ითვალისწინებს ტრენინგებს, სემინარებს, სამუშაო შეხვედრებს ბორჯომის სკოლების ეკოკლუბებისთვის და მათ მიერ წარმოდგენილი ერთწლიანი გარემოსდაცვითი სამოქმედო გეგმებიდან საუკეთესო გეგმის არჩევას და დაფინანსებას. საუკეთესო შედეგის მქონე სკოლას მიენიჭება ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის მეგობარი სკოლის სტატუსი „მწვანე სკოლა 2018“.

ითარგმნა GLEN-ის მოხალისეების მიერ ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნულ პარკის ადმინისტრაციასთან თანამშრომლობით მომზადებული პროგრამა. პროგრამა კორპორატიული ჯგუფებისთვისაა განკუთვნილი და ხელს შეუწყობს ჯგუფის წევრებს შორის თანამშრომლობის, ნდობის, ეფექტური კომუნიკაციის და შესაბამისად ჯგუფის მუშაობის პროდუქტიულობის ზრდას.

მოკლევადიანი პროგრამა კორპორატიული
ჯგუფებისთვის
“შექმენი შენი ოცნების გუნდი ველურ ბუნებაში”

ნაწილი 1: ზოგადი ინფორმაცია

პროგრამის წარდგენა

- ✓ პროგრესი უკლებლივ სასაღიზო აქტივობებს, რომელიც დაცემასთან ერთად იტყობს ჩამოყალიბებას: აქტივობები შესაძლოა დატოვდეს და კვლავ იტყობს აქტივობების დადებით ხასიათს როგორცაა: გუნდური კომუნიკაცია, სპორტული მოღვაწე, საქონლური მიზნის, კვლევის ადგილები, საზოგადოებო და პ.წ. გეგმის მიზნების
- ✓ Team building აქტივობები დადებითი იმპულსებს იძლევი გუნდის პროდუქტიულობა
- ✓ პროგრესი, მიყვანის სიხშირეების კვლევის ლიდერობის, ჯან მორტიუვი პროფესორი პარის ზესტის და ასევე სიხშირის აქტივობის ციფრების
- ✓ სახელმწიფოების წარმომადგენელი მუშაობს სამსახურში: ბიზნისი, სიხშირის პროფესორი პარის, ზესტის, გუნდი, გუნდი, გუნდი

ამერიკის მშვიდობის კორპუსის მოხალისესთან ერთად, ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მიერ, ეროვნული სასწავლო გეგმის მიხედვით შეიქმნა ხუთი სხვადასხვა სახის პროგრამა რომლებიც გათვლილია სხვადასხვა ასაკის ბავშვებისათვის, სხვადასხვა ლოკაციაზე. გარდა ამისა დაიგეგმა აქტივობებიც რომლებიც ცუდი ამინდის ან ლაშქრობის შეუძლებლობის შემთხვევაში შესაძლებელია ჩატარდეს ვიზიტორთა ცენტრშივე. პროგრამების სრულყოფილად განხორციელებისათვის საჭირო იქნება დამატებითი ადამიანური რესურსი, მიზანშეწონილად მიგვაჩნია საწყისი ეტაპისათვის მოხდეს 2 „გიდი-რეინჯერის“ დამატება.

ამერიკის მშვიდობის კორპუსის მხარდაჭერით და აშშ-ს საელჩოს დაფინანსებით ბორჯომ - ხარაგაულის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მიერ პარკის რეგიონის სამ მუნიციპალიტეტში განხორციელდა პროექტი „კავშირი ბუნებასთან“ პროექტის ფარგლებში პირველ ეტაპზე მომზადდა ერთდღიანი გარემოსდაცვითი პროგრამა და საინფორმაციო მასალები. პროექტის ფარგლებში შეირჩა 60 მოსწავლე ახალციხის, ბორჯომის და ხარაგაულის მუნიციპალიტეტების სკოლებიდან სამოტივაციო წერილების საფუძველზე. შერჩეული მოსწავლეებისთვის ეროვნული პარკის სამ სხვადასხვებ ლოკაციაზე (მარელისი, აწყური, ქვაბისხევი) ჩატარდა პროგრამა, სადაც მონაწილეებმა დაცული ტერიტორიების ჩამოყალიბების და ფუნქციონირების შესახებ მიიღეს ინფორმაცია, გაიგეს მეტი საქართველოს მდიდარი ბიომრავალფეროვნების და მისი დაცვა/შენარჩუნების აუცილებლობის შესახებ. შეხვდნენ საქართველოს სხვადასხვა დაცულ ტერიტორიებზე დასაქმებულ ადამიანებს (რეინჯერი გოგონა თუშეთის ეროვნული პარკიდან, ბუნებრივი რესურსების სპეციალისტი

ფშავ-ხევსურეთის ეროვნული პარკიდან) და მათთან ერთად ილაშქრეს ეროვნული პარკის ბილიკებზე. მონაწილეები ასევე შეხვდნენ ფერმერ ქალბატონს, რომელმაც საკუთარი ბიო მეურნეობა სწორედ დაცული ტერიტორიის მიმდებარედ მოაწყო. მოსწავლეებმა ასევე გაიზიარეს ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის თანამშრომლების გამოცდილება.

ლაშქრობის

პარალელურად კი ისინი თავად ასრულებდნენ რეინჯერებისა და ბუნებრივი რესურსების სპეციალისტების როლს და მათი თვალთ აკვირდებოდნენ უკვე ნაცნობ გარემოს. სტუმრებთან შეხვედრების და ლაშქრობების პარალელურად სამივე ჯგუფისთვის დაიგეგმა თემატური გარემოსდაცვითი აქტივობები. პრაქტიკული დავალებებით მონაწილეები კიდევ უფრო დაუახლოვდნენ ბუნებას. პროგრამის ძირითადი მიზანი იყო ახალგაზრდა თაობის ცნობიერების ამაღლება და მათი ჩართულობის გაზრდა გარემოსდაცვით აქტივობებში.

2018 წლის 28 აპრილს დედამიწის დედამიწის საერთაშორისო დღესთან დაკავშირებით (22 აპრილი), მარიამჯვრის ნაკრძალის ადმინისტრაციის ინიციატივით, მარიამჯვრის ნაკრძალსა და ყორულის აღკვეთილში მოეწყო სავსე პრაქტიკა -საქართველოს აგრარული და ტექნიკური უნივერსიტეტის სტუდენტებისათვის, ამასთანავე, სხვა მეცნიერებთან ერთად მოწვეულნი იყვნენ: ავსტრიის ბუნებრივი რესურსების და სიცოცხლის მეცნიერებების უნივერსიტეტის პროფესორი, აგრარული უნივერსიტეტის საპატიო დოქტორი - ვინფრიდ ბლუმბი და საქართველოს ეროვნული აკადემიის აკადემიკოსი თენგიზ (გიზო) ურუშაძე. ველზე გასვლის შემდეგ, მოწვეულმა სტუმრებმა წაიკითხეს ლექცია თემაზე: "ნახშირბადის წრებრუნვის პროცესები ნიადაგში და კლიმატის ცვლილებები".

2018 წლის 6 მაისს კინტრიშის დაცული ტერიტორიების ორგანიზებით და კინტრიშის დაცული ტერიტორიების მეგობართა ასოციაციის მხარდაჭერით, მოეწყო ექსკურსია მარტვილისა და ოკაცეს კანიონებზე, რომელშიც მონაწილეობას იღებდნენ ჭახათის სკოლის 15 მოსწავლე და 3 მასწავლებელი.

2018 წლის 9 აგვისტოს ილიას უნივერსიტეტის და კომპანია „ვისოლ პეტროლუმ ჯორჯია“-ს ერთობლივი პროექტი „იზრუნე“-ს ფარგლებში ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებს ესტუმრა სტუდენტთა 3 ჯგუფი. ადმინისტრაციის მუზეუმში საინფორმაციო ვაშლოვანის ბიომრავალფეროვნების შესახებ და შემდეგ განხორციელდა სტუდენტთა საველე გასვლა „არწივის ხეობის“ ბუნების ძეგლზე, სადაც მოეწყო ხეობის დასუფთავების აქცია და ასევე მოხდა ფრინველებზე დაკვირვება. ამ პროექტის მიზანი იყო გარემოს დაცვითი ცნობიერების ამაღლება, ტურიზმისა და სოფლის მეურნეობის განვითარება:

თუშეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მიერ ქვემო ალვანის საჯარო სკოლის ეკოკლუბთან გაიმართა სამუშაო შეხვედრები, რომლის დროსაც ორბელიანი-საქართველოს მიერ გამოცხადებულ კონკურსში მონაწილეობის მისაღებად შეივსო და გადაიგზავნა საგრანტო განაცხადი. ორბელიანი-საქართველოს მიერ დაფინანსდა აღნიშნული პროექტი. პროექტის ფარგლებში შეძენილ იქნა ბალის მექანიკური ბურღი და ხის ნერგები, რომლებიც დაირგვება შემოდგომაზე ხის სავეგეტაციო პერიოდის დასრულების შემდეგ.

თუშეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მიერ მარტის თვეში შეიქმნა ექსკურსიამდოლების (გიდეების) ახალი ჯგუფი და დაიწყო ყოველ კვირეული ლექცია/სემინარების ჩატარება, რომელსაც ესწრებოდა IX-X-ე კლასის მოსწავლეები. აღნიშნული პროგრამის მიზანს წარმოადგენს ადგილობრივი ახალგაზრდების ცნობიერების ამაღლება თუშეთის ბუნებრივი და კულტურული ფასეულობების შესახებ და მათი ჩართვა ტურისტულ საქმიანობაში.

პროგრამის ხანგრძლივობამ შეადგინა სამი თვე. ამ ხნის მანძილზე მოსწავლეებს ლექცია/სემინარები ჩაუტარდათ შემდეგ საკითხებზე:

- ორგანიზებული ტური და ბუნების ინტერპრეტაცია.
- დაცული ტერიტორიების სისტემა, თუშეთის დაცული ტერიტორიები.
- ტურიზმი, მისი მიზნები და ამოცანები.
- თუშეთის დაც. ტერიტორიების გეოგრაფია და ბიომრავალფეროვნება.
- დასახლება და არქიტექტურა.
- თუშეთის ტრადიციული მეურნეობა.
- ტრადიციული ტალავარი, თუში ქალის ვარცხნილობა და თავბურვის ელემენტები.
- თუში ქალისა და კაცის ხელსაქმე.
- სამოვრები, ჯვარის ტყეები და ტრადიციული ნადირობის წესი თუშეთში.

ივნისის დასაწყისში გაიმართა შემაჯამებელი შეხვედრა, სადაც მოსწავლეებმა წარმოადგინეს პრეზენტაციები განვლილი საკითხებიდან.

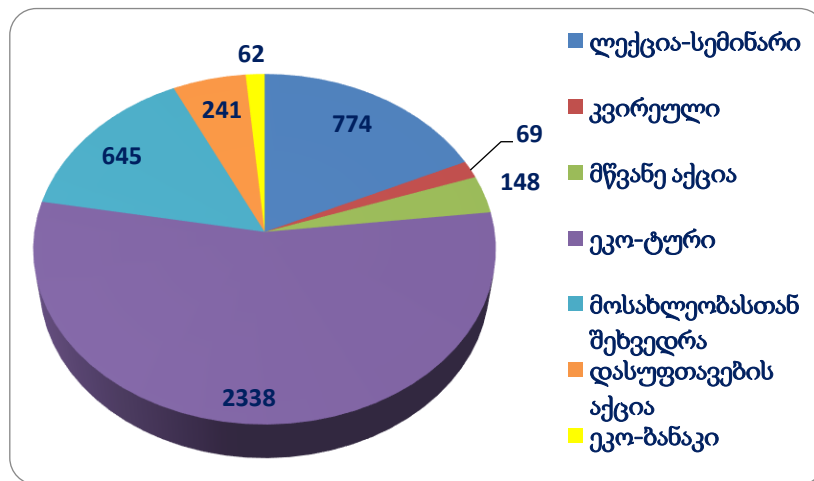
2018-2019 წლისთვის დაგეგმილია სოფ. ქვაბისხევის საჯარო სკოლაში ეკო-კლუბის ჩამოყალიბება და მის ფუნქციონირებაზე მონიტორინგი.

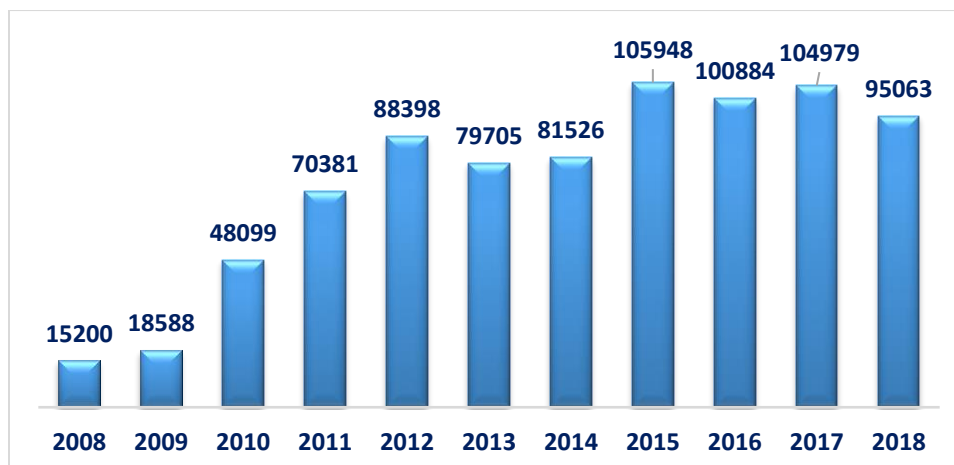
2018 წლის 4 დეკემბერს ქვაბისხევის სკოლის ეკო კლუბთან გაიმართა შეხვედრა საქართველოს ტყის რესურსების შესახებ. კლუბის წევრებმა ერთმანეთს გაუზიარეს საკუთარი მოსაზრებები და მომავალ აქტივობა ეროვნულ პარკში ლაშქრობა დაგეგმეს.

5.3. ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობების სტატისტიკა

2018 წლის განმავლობაში გარემოს დაცვისა და დაცული ტერიტორიების თემატიკით ჩატარდა 774 ლექცია-სემინარი, მოეწყო 69 კვირეული, 148 მწვანე აქცია, 2 338 ეკო ტური და 241 დასუფთავების აქცია, ადგილობრივ მოსახლეობასთან გაიმართა 645 საინფორმაციო შეხვედრა, სადაც მონაწილეობა მიიღო 12 434-მა ადამიანმა. სულ ეკოლონისძიებებში ჩაერთო 71 872-მდე მოსწავლე, 3 169-მდე სტუდენტი, 5 308-მდე პედაგოგი.

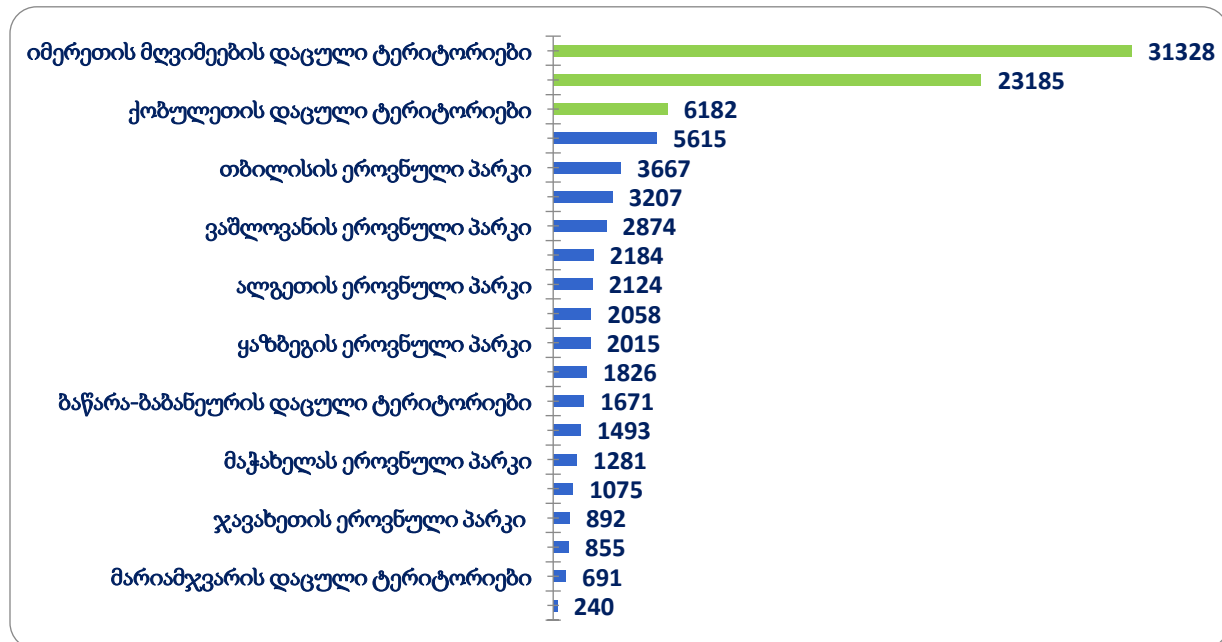

2018 წლის განმავლობაში სულ გარემოსდაცვით აქტივობებში ჩაერთო 95 063 ადამიანი.

ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში ჩართულ ადამიანთა სტატისტიკა ბოლო 10 წლის განმავლობაში

2018 წელს ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში ჩართულ ადამიანთა რიცხოვნობა ადმინისტრაციების მიხედვით:

5.4. ურთიერთთანამშრომლობის მემორანდუმები

საანგარიშო პერიოდში დაწყებულია მუშაობა ურთიერთთანამშრომლობის მემორანდუმზე სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და სსიპ საოგადოებრივი კოლექჯი აისს, სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და შპს „ახალი უმაღლესი სასწავლებელს“ და ასევე სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და ა(ა)იპ ქუთაისის კულტურულ, სახელოვნებო, საგანმანათლებლო დაწესებულებათა გაერთიანების ფილიალი - ქუთაისის მოსწავლე-ახალგაზრდობის სასახლეს შორის.

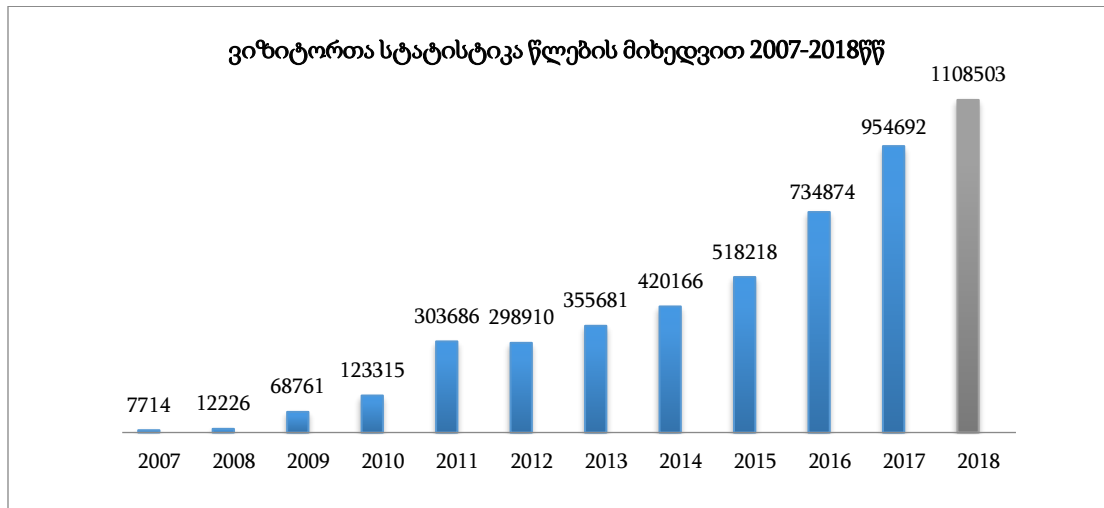
2018 წლის განმავლობაში სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოს მიერ გაფორმდა ურთიერთთანამშრომლობის მემორანდუმები საქართველოს უნივერსიტეტთან და ტურიზმის გეოინფორმაციულ ცენტრთან, სსიპ საქართველოს ტურიზმის ეროვნულ ადმინისტრაციასთან, სსიპ განათლების მართვის საინფორმაციო სისტემასთან.

ურთიერთთანამშრომლობის მემორანდუმები გაფორმებულია კინტრიშის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციასა და ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელობის უნივერსიტეტთან. ასევე ააიპ ქობულეთის მუნიციპალიტეტის ბაღების გაერთიანებასა და ქობულეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციას შორის.

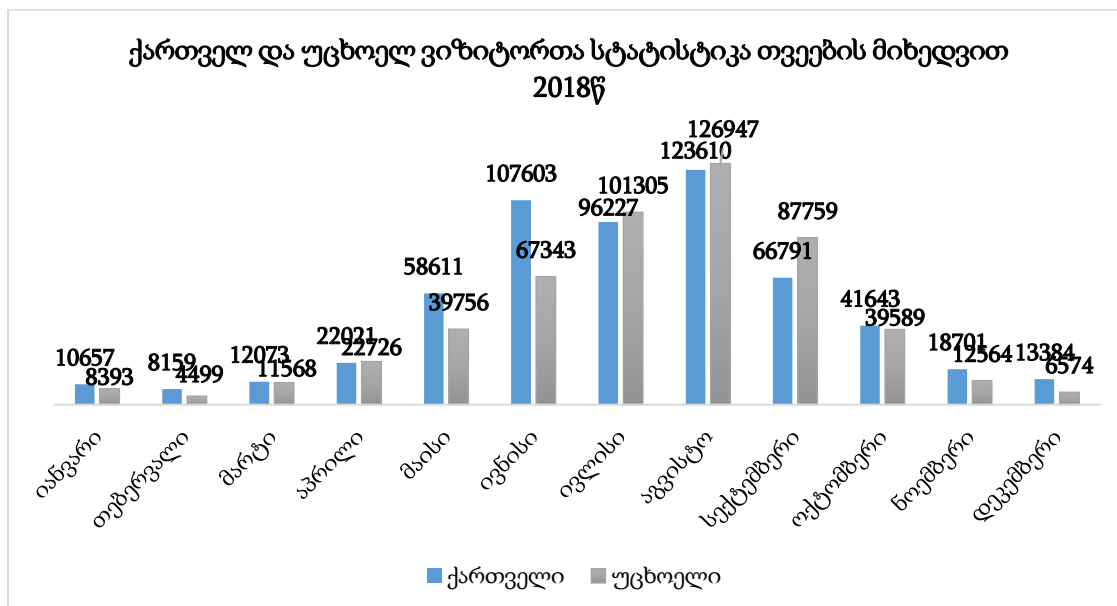
6. ეკოტურიზმი დაცულ ტერიტორიებზე

6.1. ვიზიტორთა და შემოსავლების სტატისტიკა

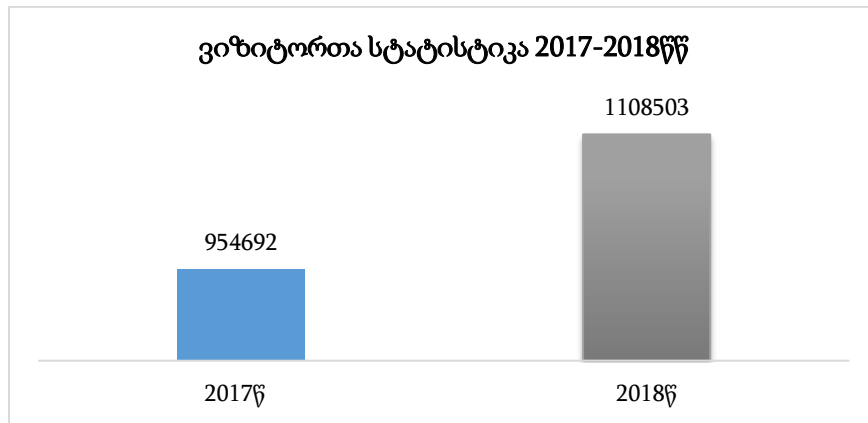
2018 წლის მონაცემებით, საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე ვიზიტორთა რაოდენობამ (1 108 503 ვიზიტორი) 2017 წლის მონაცემებთან შედარებით (954 692 ვიზიტორი) 16% - ით მოიმატა.

დიაგრამა 1. დაცული ტერიტორიების ვიზიტორთა სტატისტიკა წლების მიხედვით 2007-2018წწ

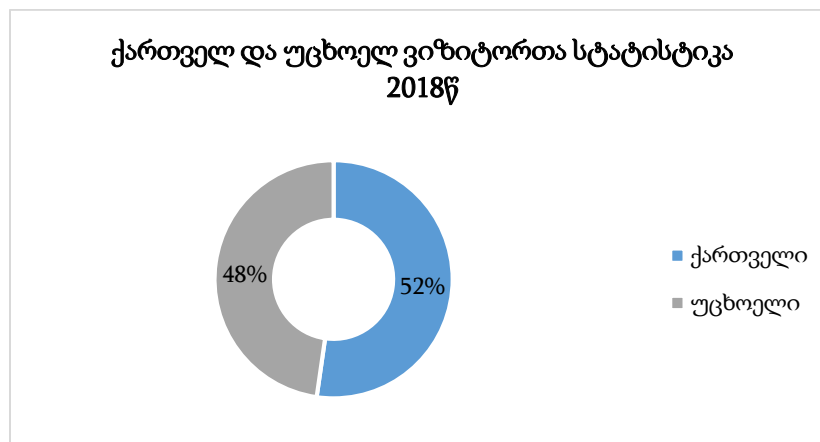

დიაგრამა 2. დაცული ტერიტორიების ვიზიტორთა სტატისტიკა თვეების მიხედვით 2018წ.

დიაგრამა 3. ვიზიტორთა სტატისტიკა 2017-2018წწ

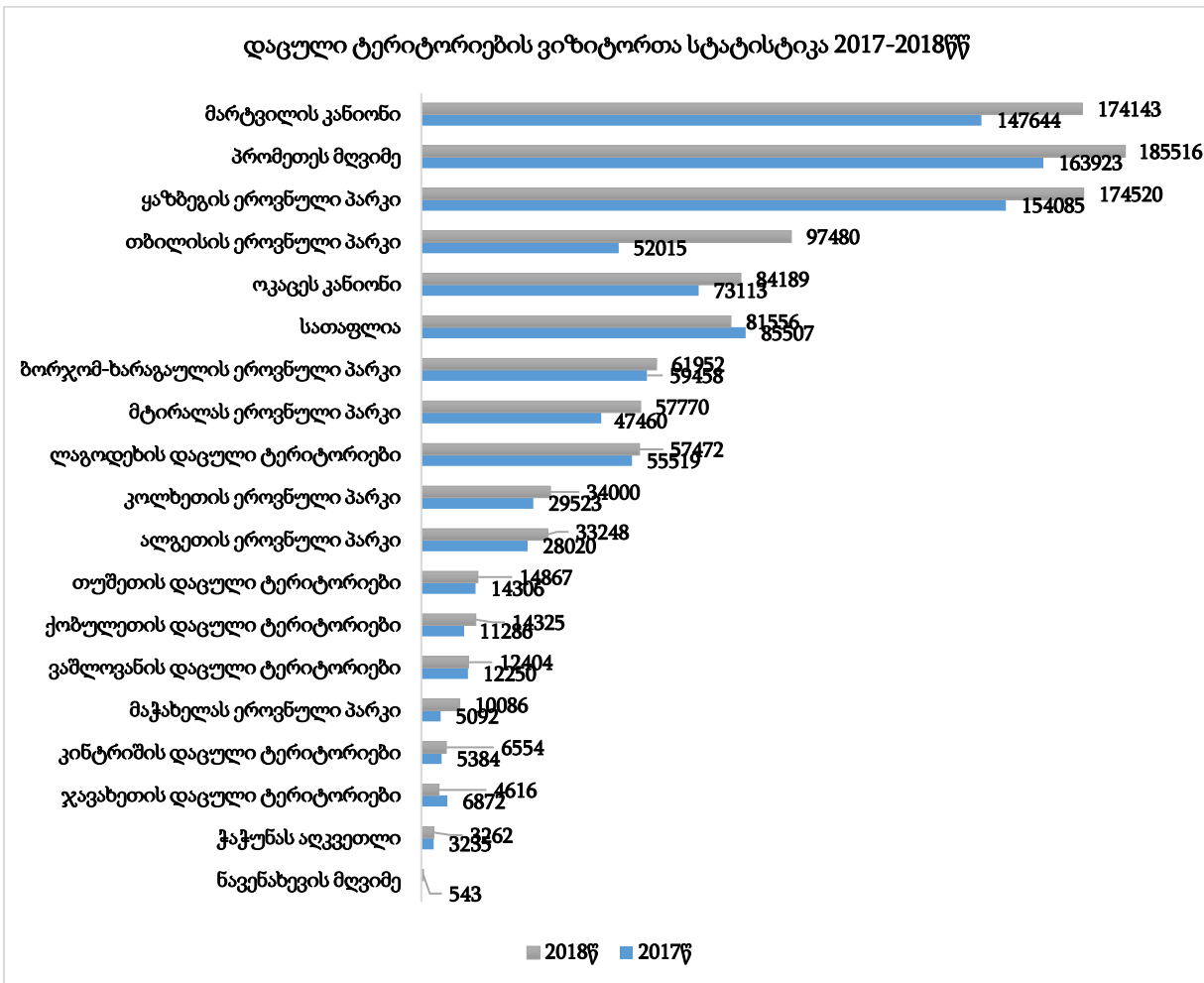
ვიზიტორთა შორის 52% ქართველია (579 480 ვიზიტორი), ხოლო 48% უცხოელი (529 023 ვიზიტორი). 2018 წლის მონაცემებით 2017 წლის მონაცემებთან შედარებით ქართველი ვიზიტორების რაოდენობა გაზრდილია 7%-ით, ხოლო უცხოელი ვიზიტორების რაოდენობა 28%-ით.

დიაგრამა 4. ქართველ და უცხოელ ვიზიტორთა სტატისტიკა 2018წ

2018 წლის მონაცემებით ყველაზე მეტი ვიზიტორი ესტუმრა

- პრომეთეს მღვიმეს დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 17%;
- ყაზბეგის ეროვნულ პარკს დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 16%;
- მარტვილის კანონს დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 16%;
- თბილისის ეროვნულ პარკს დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 9%;
- ოკაცეს კანონს დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 8%.

დიაგრამა 5. ვიზიტორთა სტატისტიკა დაცული ტერიტორიების მიხედვით 2017-2018წწ.

დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 66% ესტუმრა: მარტვილის კანონს (16%), პრომეთეს მღვიმეს (17%), ყაზბეგის ეროვნულ პარკს (16%), თბილისის ეროვნულ პარკს (9%), ოკაცეს კანონს (8%), ხოლო დანარჩენი 34% ესტუმრა ალგეთის, ბორჯომ-ხარაგაულის, ვაშლივანის, თუშეთის, კინტრიშის, კოლხეთის, ლაგოდეხის, მტირალას, ქობულეთის, ჭაჭუნას, ნავენახევის, მაჭახელას და ჯავახეთის დაცულ ტერიტორიებს.

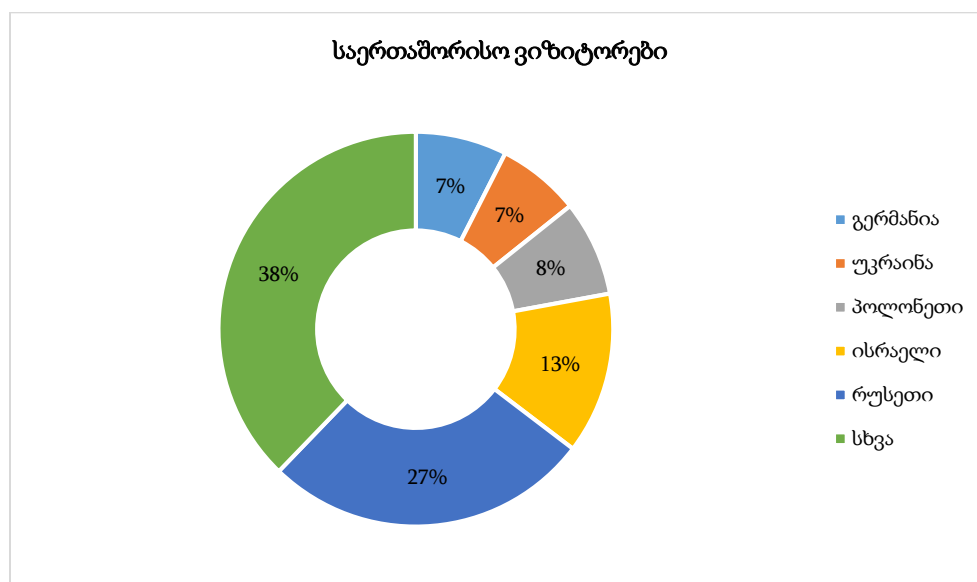
2018 წლის განმავლობაში ყველაზე მეტად გაიზარდა ვიზიტორების რაოდენობა შემდეგ დაცულ ტერიტორიებზე:

- მაჭახელას ეროვნული პარკი - **ზრდა - 98%** (2017წ. - 5092 ვიზიტორი, 2018 წ. - 10 086 ვიზიტორი);
- თბილისის ეროვნული პარკი - **ზრდა - 87%** (2017წ. - 52 015 ვიზიტორი, 2018 წ. - 97 480 ვიზიტორი);
- ქობულეთის დაცული ტერიტორიები - **ზრდა - 27%** (2017წ. - 11 286 ვიზიტორი, 2018 წ. - 14 325 ვიზიტორი);

- კინტრიშის დაცული ტერიტორიები - ზრდა - 22% (2017წ. – 5 384 ვიზიტორი, 2018 წ. – 6 554 ვიზიტორი);
- ალგეთის ეროვნული პარკი - ზრდა - 19% (2017წ. – 28 020 ვიზიტორი, 2018 წ. – 33 248 ვიზიტორი);

უცხოელი ვიზიტორები

უცხოელი ვიზიტორებიდან დაცულ ტერიტორიებს ყველაზე მეტი ვიზიტორი ესტუმრა რუსეთიდან - 27% (142 070 ვიზიტორი), ისრაელიდან - 13% (70 087 ვიზიტორი), პოლონეთიდან 8% (41 472 ვიზიტორი), გერმანიიდან - 7% (39 631 ვიზიტორი), უკრაინიდან - 7% (35 861 ვიზიტორი).

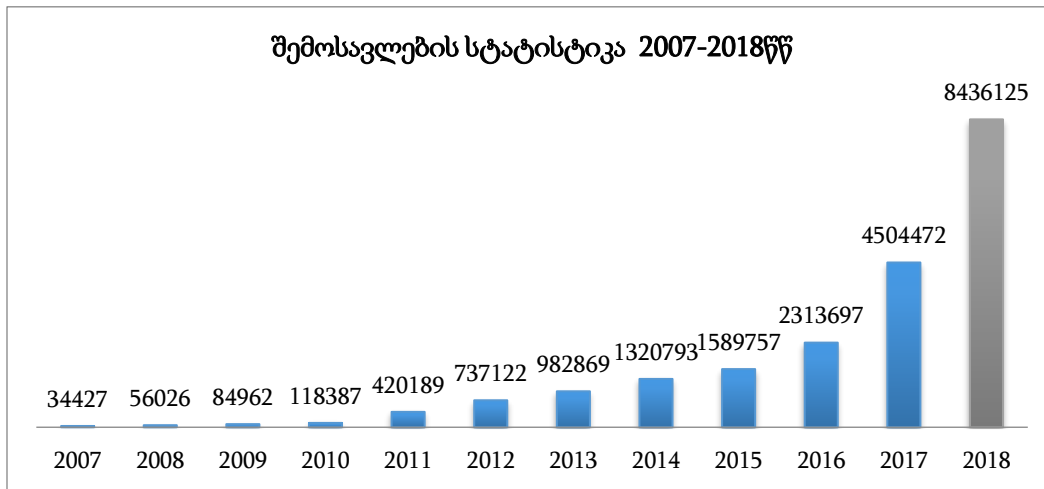

დიაგრამა 6. საერთაშორისო ვიზიტორები 2018წ.

ვიზიტორთა რაოდენობა გაიზარდა გერმანიიდან 2-ჯერ, უკრაინიდან 36%-ით, ისრაელიდან 25%-ით, პოლონეთიდან 34%-ით, რუსეთიდან 20%-ით.

ეკოტურისტული სერვისებიდან მიღებული შემოსავლები

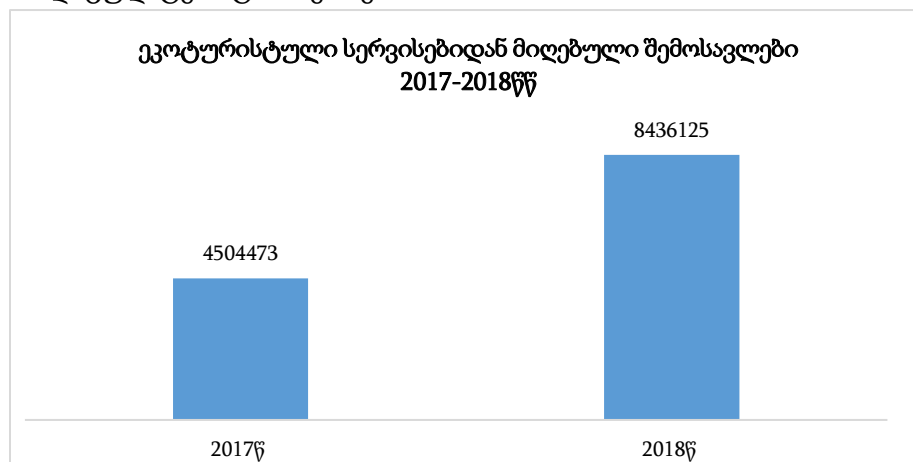
2018 წლის განმავლობაში ეკოტურისტული სერვისებიდან მიღებულმა შემოსავლებმა შეადგინა 8 436 125 ლარი, რაც წინა 2017 წლის ანალოგიურ მაჩვენებელთან (4 504 473 ლარი) შედარებით 87%-ით არის გაზრდილი.

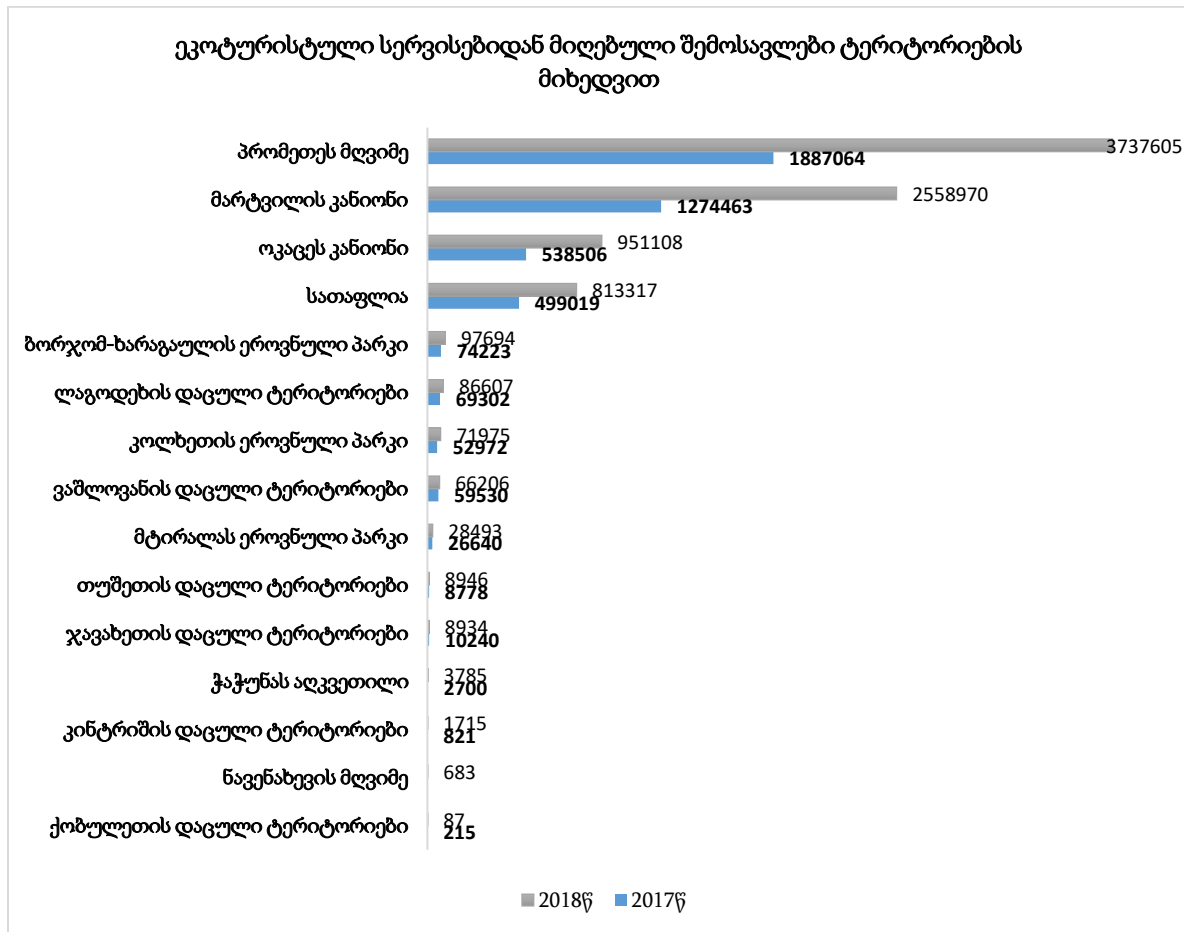
დიაგრამა 7. ეკოტურისტული სერვისებიდან მიღებული შემოსავლები 2007-2018წწ

დაცული ტერიტორიების ეკოტურისტული სერვისებიდან მიღებული შემოსავლები ნაწილდება შემდეგნაირად:

- პრომეთეს მღვიმე დაცული ტერიტორიების ეკოტურისტული შემოსავლების 44%
- მარტვილის კანონი დაცული ტერიტორიების ეკოტურისტული შემოსავლების 30%
- ოკაცეს კანონი დაცული ტერიტორიების ეკოტურისტული შემოსავლების 11%
- სათაფლია დაცული ტერიტორიების ეკოტურისტული შემოსავლების 10%,
- ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი დაცული ტერიტორიების ეკოტურისტული შემოსავლების 1%
- ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები დაცული ტერიტორიების ეკოტურისტული შემოსავლების 1%
- ეკოტურისტული სერვისებიდან მიღებული შემოსავლების 3% მოდის თუშეთის, კინტრიშის, კოლხეთის, ვაშლოვანის, მტირალას, ქობულეთის, ჭაჭუნას, ნავენახევის, ჯავახეთის დაცულ ტერიტორიებზე.

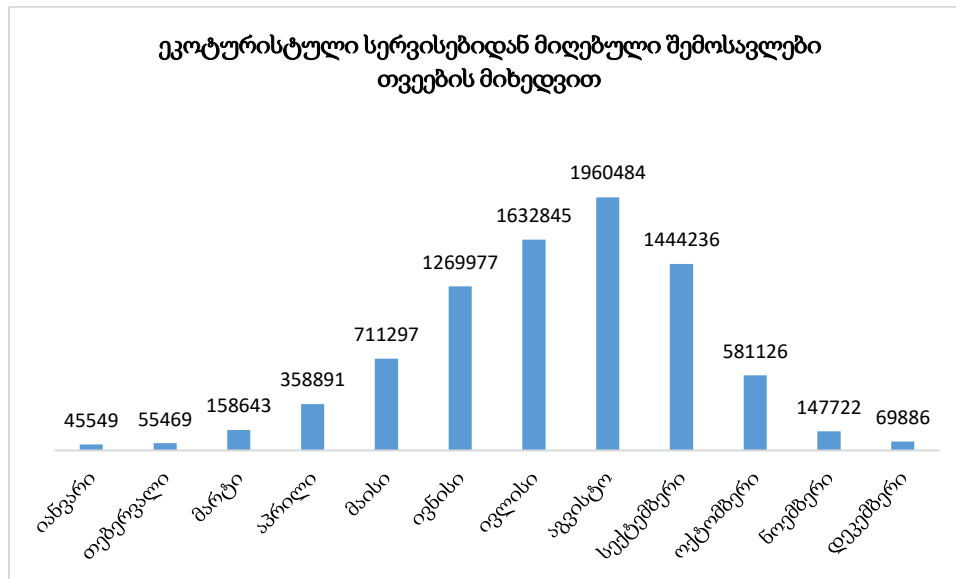
დიაგრამა 8. ეკოტურისტული სერვისებიდან მიღებული შემოსავლები 2017-2018წწ

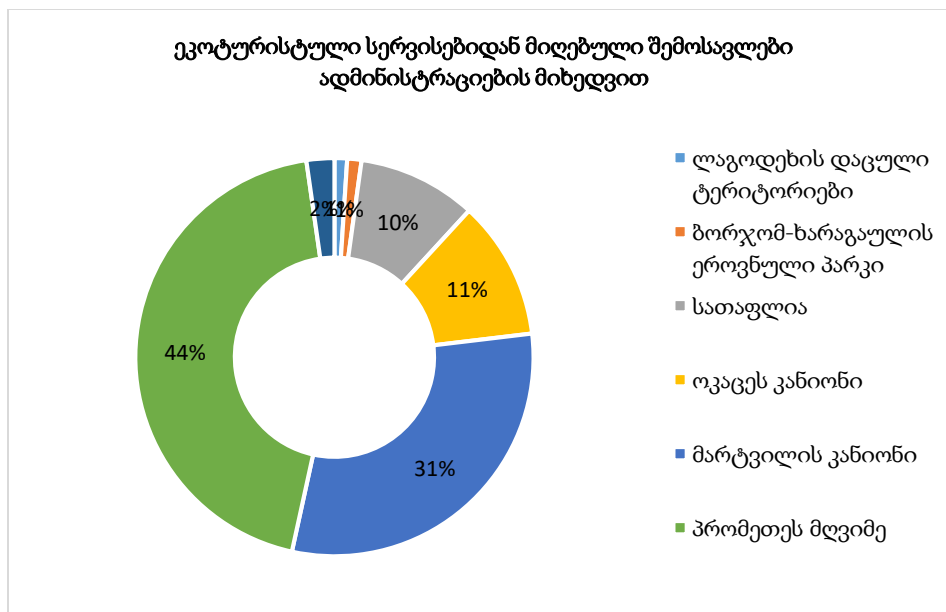
დიაგრამა 9. ეკოტურისტული სერვისებიდან მიღებული შემოსავლები ტერიტორიების მიხედვით 2018წ

2018 წლის განმავლობაში ყველაზე მეტად გაიზარდა ეკოტურისტული სერვისებიდან მიღებული შემოსავლები შემდეგ დაცულ ტერიტორიებზე:

- პრომეთეს მღვიმე -98%-ით, (2017 წ - 1 887 064 ლარი, 2018 წ - 3 737 605 ლარი)
- კინტრიშის დაცულ ტერიტორიები -2-ჯერ (2017 წ - 821 ლარი, 2018 წ - 1 715 ლარი)
- მარტვილის კანიონი - 101%-ით (2017 წ - 1 274 463 ლარი, 2018 წ - 2 558 970 ლარი)
- ოკაცეს კანიონი -77%-ით (2017 წ - 538 506 ლარი, 2018 წ - 951 108 ლარი)
- ჭაჭუნას ალკვეთილი 40%-ით (2017 წ - 2 700 ლარი, 2018 წ - 3 785 ლარი)
- სათაფლია - 63%-ით (2017 წ - 499 019 ლარი, 2018 წ - 813 317 ლარი)

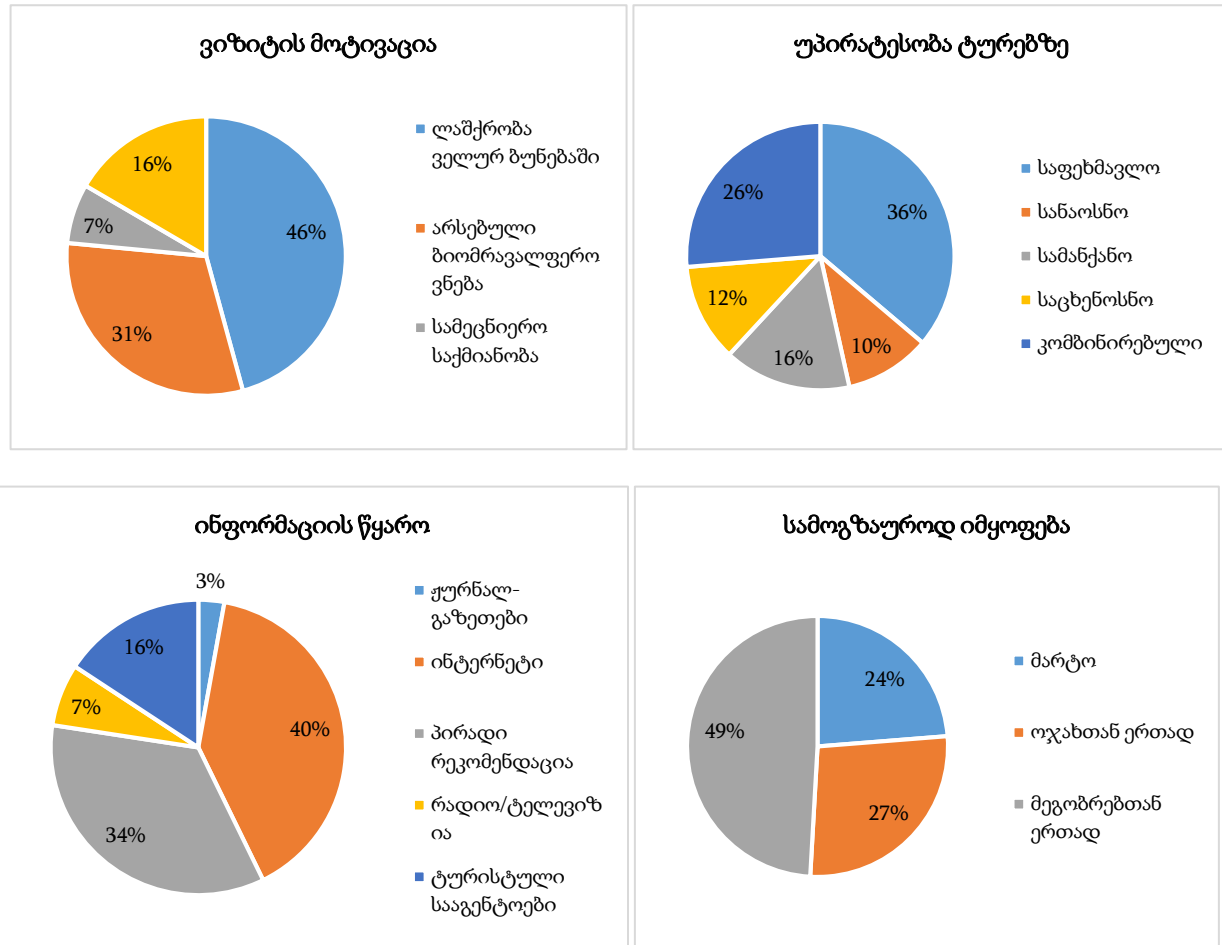

დიაგრამა 10. ეკოტურისტული სერვისებიდან მიღებული შემოსავლები თვეების მიხედვით

დიაგრამა 11. ეკოტურისტული სერვისებიდან მიღებული შემოსავლების განაწილება ტერიტორიების მიხედვით 2018წ

6.2. ვიზიტორთა გამოკითხვის შედეგები

6.3. ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურა

ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურა განვითარებულია 14 დაცულ ტერიტორიაზე. ვაშლოვანის, თუშეთის, ბორჯომ-ხარაგაულის, ჯავახეთის, პრომეთეს, სათაფლიას, მარტვილის, ოკაცეს, ნავენახევის, კოლხეთის, მტირალას, კინტრიშის, მაჭახელას, ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე.

დაცულ ტერიტორიებზე ვიზიტორებს შეუძლიათ დაგეგმონ სხვადასხვა სირთულის სალაშქრო, საცხენოსნო, ველო, თოვლის ფეხსაცმელების, ექსტრემალური სპელეოლოგიური, სათავგადასავლო, სანაოსნო და ფრინველებზე დაკვირვების ტურები. აგრეთვე აქვთ შესაძლებლობა ისარგებლონ ვიზიტორთა ცენტრებში არსებული სხვადასხვა სერვისებით და განთავსების საშუალებებით, ტერიტორიაზე მოწყობილი საპიკნიკე და საკარვე ადგილებით, ვიზიტორთა ცენტრის სასტუმრო ნომრებითა და ტურისტული თავშესაფრებით.

6.4. ახალი ეკოტურისტული სერვისები

2018 წლის ნოემბრის თვეში გაიხსნა ნავენახევის მღვიმე, ბუნების ძეგლზე მოეწყო ტურისტული ინფრასტრუქტურა, აშენდა ვიზიტორთა ცენტრი, კაფეტერია და სუვენირების მაღაზია, საგანმანათლებლო სივრცე, ასევე მოეწყო ტურისტული ბილიკი.

საწიურბლიას მღვიმეზე აშენდა ვიზიტორთა ცენტრი; ამბულატორია. მღვიმეში დამონტაჟდა განათების სისტემა. საწიურბლიას მღვიმე ორ - აქტიურ და პასიურ ზონად გაიყო. აქტიურ ზონაში მოეწყო სათამაშო მოედანი ბავშვებისთვის, ხოლო პასიურ ზონაში განთავსდა შეზღონგები. საწიურბლიას მღვიმე პირველი საერთაშორისო სტანდარტების სპელეო-გამაჯანსაღებელი მღვიმე იქნება კავკასიის რეგიონში, სადაც სასუნთქი გზების პრობლემების მქონე პირები გამაჯანსაღებელი პროცედურების ჩატარებას შეძლებენ.

კოლხეთის ეროვნული პარკის ტურიტულ მომსახურებებზე მზარდი მოთხოვნიდან გამომდინარე კოლხეთის ეროვნული პარკის მარშრუტს პალიასტომი-ფიჩორი დაემატა წყალმცურავი საშუალება მოტორიანი ნავი, მდ. ჭურიის მარშრუტისათვის პანტონი, გარემონტდა კოლხეთის ეროვნული პარკის ვიზიტორთა ცენტრში არსებული სასტუმრო ნომრები და ადმინისტრაციის ეზო, სადაც მოეწყო ცეცხლის დასანთები ადგილი და საპიკნიკე მაგიდეები.

ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე მოეწყო ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურა, ადაპტირებული სველი წერტილებით, მზის ენერგიაზე მომუშავე პანელებით, დამხმარე შენობებით – სამზარეულოთი და ხის ღია სასადილო სივრცით. ტერიტორიაზე ასევე მოეწყო ადაპტირებული საკარვე ადგილები, რომელსაც ერთდროულად 50-მდე ვიზიტორის, მათ შორის, ინკლუზიური ჯგუფების მიღება შეუძლია.

თბილისის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე, კერძოდ სოფ. შანკევანი-დარბაზების ბილიკზე სათავგადასავლო ტურიზმის განვითარების ასოციაციის მხარდაჭერით მოეწყო საპიკნიკე ინფრასტრუქტურა, შესაბამისი სველი წერტილებით, ცეცხლის დასანთები და საკარვე ადგილებით.

მარტვილის კანიონის ვიზიტორთა ცენტრში გაიხსნა სუვენირების მაღაზია და კაფეტერია, კაფეტერიით სარგებლობა ერთდროულად 45 ადამიანს შეუძლია.

დაცული ტერიტორიების სააგენტოს მხარდაჭერით მომზადდა ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის განახლების პროექტი: ნინოსხევის ჩანჩქერის, როჭოს ჩანჩქერის ინფრასტრუქტურის პროექტები და ხარჯთაღრიცხვა.

მოსაძიებელია დაფინანსება ნინოსხევის და როჭოს ჩანჩქერის ბილიკებზე ინფრასტრუქტურის განვითარებისათვის.

ოკაცეს (კინჩხას) ჩანჩქერის ბუნების ძეგლზე მიმდინარეობს ვიზიტორთა ცენტრის და ტურისტული ინფრასტრუქტურის სამშენებლო სამუშაოები. ასევე ოკაცეს კანოონზე მიმდინარეობს ტურისტული ინფრასტრუქტურის განახლების სამუშაოები.

ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ხარაგაულის ვიზიტორთა ცენტრის საგამოფენო სივრცის მოწყობის მიზნით მომზადდა კონცეფცია, შერჩეულია კომპანია, რომელიც მოამზადებს პროექტს. პროექტის მიხედვით განხორციელდება ვიზიტორთა ცენტრის და საგამოფენო სივრცის მოწყობა, რომელსაც აფინანსებს ტრანსასაზღვრო გაერთიანებული სამდივნო (TJS).

ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ბორჯომის ვიზიტორთა ცენტრის საგამოფენო სივრცის განახლების მიზნით მომზადდა კონცეფცია, რომელიც ითვალისწინებს ვიზიტორთა ცენტრის საინფორმაციო დაფების განახლებას, ინტერაქტიული და შემეცნებითი ექსპოზიციების და მოწყობილობების განთავსებას.

გერმანიის ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების სამინისტროს (BMZ) და გერმანიის რეკონსტრუქციის საკრედიტო ბანკის (KFW) ფინანსური მხარდაჭერით, ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე ხის კენწეროების ბილიკის მოწყობა იგეგმება. საპროექტო სამუშაოებს საერთაშორისო კომპანია „CITYFORESTER“ მოამზადებს, ადგილობრივ ორგანიზაციასთან „CENN“ ერთად.

მაჭახელას ეროვნულ პარკში ასოციაცია „შავი ზღვის ეკოაკადემიის“ პროექტის „ტურიზმი აჭარაში - აჭარის ა.რ. რეგიონული განვითარების სტრატეგიის ელემენტების განხორციელება ტურიზმის სექტორის განვითარების მხარდაჭერისა და მაჭახელას ეროვნული პარკის მენეჯმენტის პროცესში სამოქალაქო ჩართულობის გაზრდის საშუალებით“ ფარგლებში ქოქოლეთის და ტყუპი ჩანჩქერის ბილიკებზე მოეწყო მცირე ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურა, მიმართულების მანიშნებელი და საინფორმაციო დაფები, საპიკნიკე და საკარვე ადგილები.

ფშავ-ხევსურეთის ადმინისტრაციის ოფისისა და ვიზიტორთა ცენტრის საპროექტო სამუშაოები დასრულებულია, მიმდინარეობს სატენდერო დოკუმენტაციაზე მუშაობა.

6.5. თანამშრომლობა დაინტერესებულ მხარეებთან

2018 წლის განმავლობაში დაცულ ტერიტორიებზე არსებული სერვისების შესახებ ინფორმაცია მიეწოდა ტუროპერატორებს, ტურიზმის საინფორმაციო ცენტრებს, სასტუმროებს, ბროშურები და რუკები გავრცელდა დაინტერესებულ მხარეებს შორის.

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო აქტიურად თანამშრომლობს ტურიზმის ეროვნულ ადმინისტრაციასთან, ტურიზმის ეროვნულმა ადმინისტრაციამ დაბეჭდა სახელმძღვანელო შემომყვანი ტურიზმის ბიზნესის დასაგეგმად, სადაც გათვალისწინებულია დაცული ტერიტორიების, კერძოდ ეკოტურისტული სერვისებისა და ეკოტურების დაგეგმვისას გასათვალისწინებელი საკითხები.

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო თანამშრომლობს საქართველოს სტატისტიკის ეროვნულ სამსახურთან და ტურიზმის ეროვნულ ადმინისტრაციასთან, ასევე ყოველთვიურად მიეწოდება დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების და შემოსავლების სტატისტიკა.

2018 წლის 29 სექტემბერს გრიგოლ ფერაძის სახელობის პოლონელ მედიკოსთა კავშირის ორგანიზებით ქ. ლაგოდეხში ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციაში გაიმართა საერთაშორისო კონფერენცია, რომელიც ეხებოდა ამიერკავკასიის ნაკრძალებს, პრობლემებს, პერსპექტივებს და ადამიანის ჯანმრთელობაზე ბუნებრივი გარემოს ზემოქმედებას, დაცული ტერიტორიების სააგენტოს მხრიდან მომზადდა პრეზენტაცია დაცული ტერიტორიებისა და ეკოტურიზმის შესახებ. კონფერენციაში მონაწილეობა მიიღეს პოლონელ მედიკოსთა კავშირის, დაცული ტერიტორიების სააგენტოს, ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის წამრმომადგენლებმა და სხვა დაინტერესებულმა პირებმა.

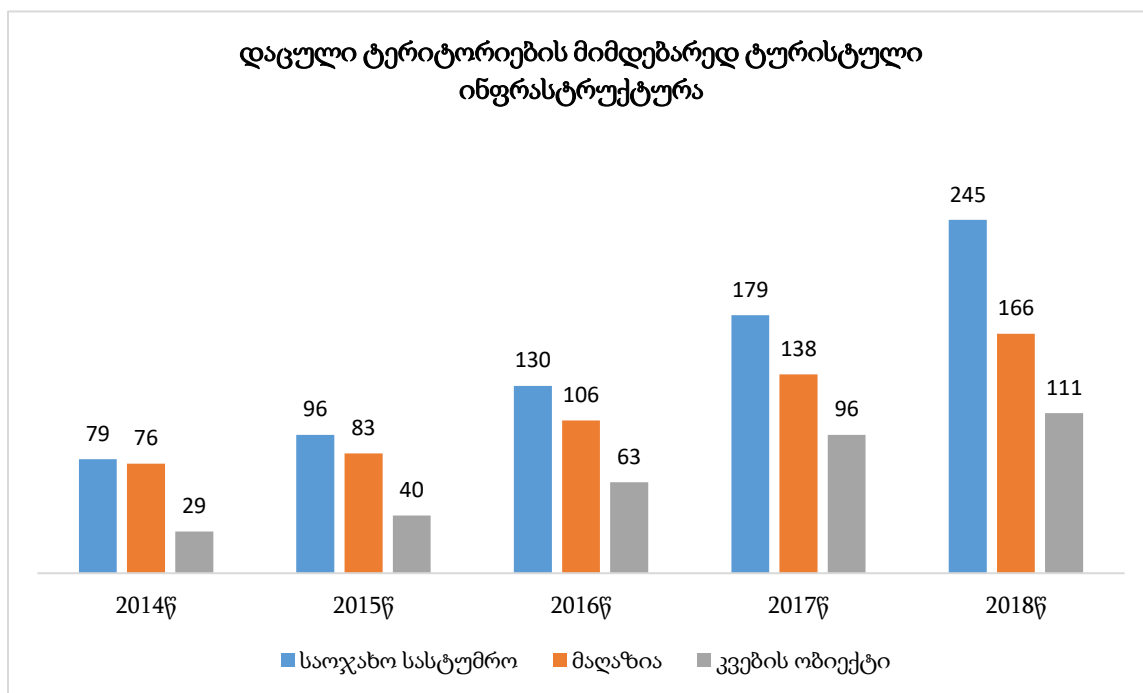
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო 2018 წლიდან საქართველოს კულტურული მარშრუტების სტრატეგიული განვითარების და სერთიფიცირების საბჭოს წევრია, საბჭო საქართველოს კულტურის და სპორტის სამინისტროს ინიციატივით ჩამოყალიბდა, რომელიც დადგენილი კრიტერიუმების შესაბამისად, კონკურსის წესით გამოავლენს და ხელს უწყობს კულტურული მარშრუტების პროექტების განვითარებას, 2018 წლის განმავლობაში კულტურული მარშრუტების პროექტების განმცხადებლებთან გაიმართა საკონსულტაციო შეხვედრა საქართველოს კულტურისა და სპორტის სამინისტროში, სადაც პროექტების ავტორებმა მიიღეს რეკომენდაციები პროექტის გაუმჯობესებასთან დაკავშირებით.

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო პროექტის „მონაწილეობითი პრინციპები გურიის ტურიზმის განვითარების სტრატეგიისთვის“ სამეთვალყურეო საბჭოს წევრია, 2018 წლის 22 ნოემბერს ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტში გაიმართა სამეთვალყურეო საბჭოს შეხვედრა, შეხვედრის მიზანს წარმოადგენდა ცენტრალური და ადგილობრივი ხელისუფლების, ტურისტული სფეროთი დაინტერესებული სხვადასხვა ორგანიზაციების და გურიის მოსახლეობის ფართო მონაწილეობით გურიის ტურიზმის განვითარების სტრატეგიის შემუშავება, რომელიც ხელს შეუწყობს რეგიონის სოციალური და ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

6.6. ეკოტურიზმის სტრატეგიები

2018 წლიდან ვაშლოვანისა და ჯავახეთის დაცული ტერიტორიებისათვის გერმანიის რეკონსტრუქციის საკრედიტო ბანკის (KfW) ფინანსური მხარდაჭერით, ტრანსსასაზღვრო გაერთიანებული სამდივნოს -TJS – ის ფარგლებში მიდინარეობს მუშაობა ეკოტურიზმის განვითარების სტრატეგიების განახლებაზე რომლის ფარგლებში გაიმართა სამუშაო შეხვედრები ჯავახეთის და ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციებში დაინტერესებული მხარეების მონაწილეობით.

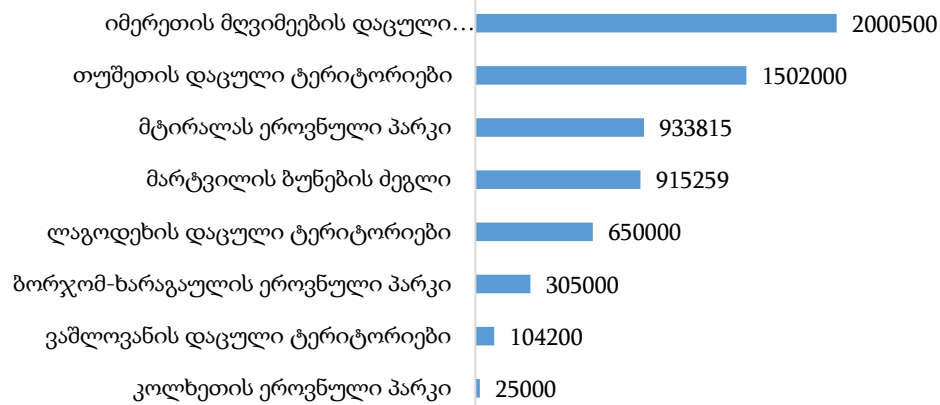
6.7. ადგილობრივი მოსახლეობის ჩართულობა

დიაგრამა 13. დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ ტურისტული ინფრასტრუქტურა 2014-2018წწ

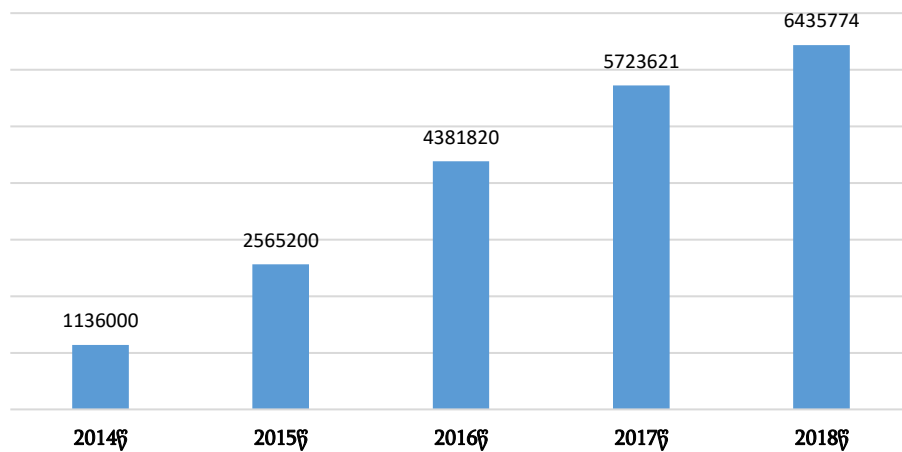
დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ ადგილობრივი მოსახლეობის მიერ მიღებულმა შემოსავლებმა 2018 წლის განმავლობაში შეადგინა 6 435 774 ლარი, რაც 2017 წლის მონაცემებთან შედარებით 12%-ით არის გაზრდილი.

**დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ მცხოვრები
მოსახლეობის სარგებელი (ლარი) 2018წელი**

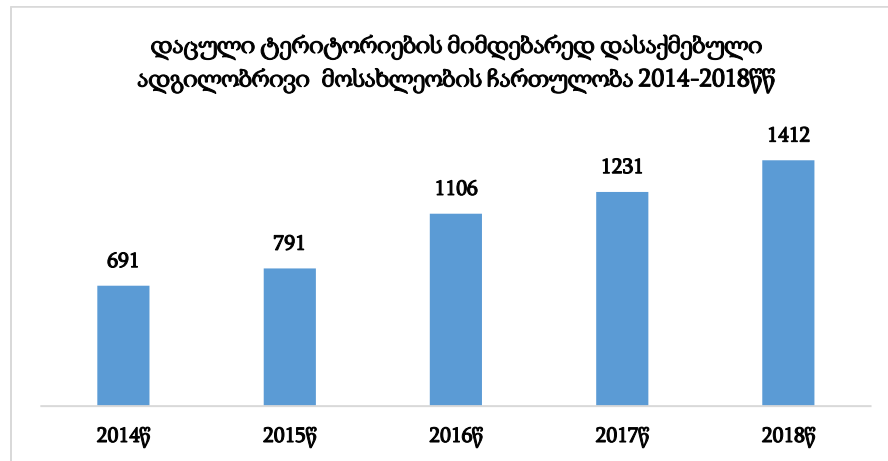
**დიაგრამა 14. დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ ადგილობრივი
მოსახლეობის სარგებელი 2014-2018წწ**

**დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ მცხოვრები მოსახლეობის
სარგებელი 2014-2018 წწ (ლარი)**

**დიაგრამა 15. დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ ადგილობრივი
მოსახლეობის სარგებელი 2014-2018წწ**

დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ დასაქმებული ადგილობრივი მოსახლეობის რაოდენობა 2018 წლის განმავლობაში (1 412 ადგილობრივი) 2017 წლის მონაცემებთან (1 231 ადგილობრივი) შედარებით გაზრდილია 15%-ით.

დიაგრამა 12. დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ ტურიზმის სექტორში დასაქმებულთა რაოდენობა 2014-2018წწ

2018 წლის განმავლობაში 2017 წლის მონაცემებთან შედარებით დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ საოჯახო სასტუმროების რაოდენობა გაზრდილია 37%-ით, მაღაზიების რაოდენობა 20%-ით, კვების ობიექტების რაოდენობა 16%-ით.

7. შესაძლებლობების გაძლიერება

2018 წელს დაცული ტერიტორიების სააგენტოს და ტრანსსასაზღვრო გაერთიანებული სამდივნოს ორგანიზებით დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციების ვიზიტორთა მომსახურების სპეციალისტებისათვის ჩატარდა ტრენინგი ბორჯომში. ტრენინგი მოიცავდა ვიზიტორთა მომსახურების, დახვედრის, კომუნიკაციის გაუმჯობესების საკითხებს.

პროექტის USAID Zrda ინიციატივითა და მხარდაჭერით დაცული ტერიტორიების სააგენტოს და ტერიტორიული ადმინისტრაციების თანამშრომლებს ჩაუტარდა ტრენინგი თემაზე - ახალი ტურისტული პროდუქტის წარმოება და წარმატებით გაყიდვა.

დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ორგანიზებით, კავკასიის გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციების ქსელთან (CENN) თანამშრომლობით პროგრამის - „ნარჩენების მართვის ტექნოლოგია რეგიონებში (WMTRII)“ ფარგლებში, 2018 წლის 27 აპრილს დაცული ტერიტორიების სააგენტოს თანამშრომლებისთვის დაცული ტერიტორიების სააგენტოში გაიმართა ტრენინგი ნარჩენების მდგრადი მართვის თემატიკით.

2018 წლის 3-4 და 9-10 აგვისტოს ალგეთის, ყაზბეგის, კინტრიშის და ფშავ-ხევსურეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის თანამშრომლებისთვის მოეწყო სასწავლო ტური ქობულეთის და კოლხეთის დაცულ ტერიტორიებზე. ვიზიტის მიზანს წარმოადგენდა გამოცდილების გაზიარება. ვიზიტი განხორციელდა SPPA-პროგრამის ფარგლებში ყაზბეგის მეგობართა ასოციაციის ხელშეწყობით.

სხვა აქტივობები

მომზადდა ტექნიკური რეგლამენტი - „საფეხმავლო ბილიკების გეგმარებისა და მონიშვნის შესახებ“;

დაცული ტერიტორიების სააგენტომ მონაწილეობა მიიღო ადგილობრივ, თბილისის ტურიზმის საერთაშორისო გამოფენაში, რომელიც გაიმართა საგამოფენო ცენტრ „ექსპო-ჯორჯიაში“. ვიზიტორთა დაინტერესებისა და მოზიდვის მიზნით, დაცული ტერიტორიების სააგენტომ წარადგინა უახლესი ტექნოლოგიებით აღჭურვილი ინტერაქტიული საგამოფენო პავილიონი, ინოვაციური პროექტი „დამატებითი რეალობა“, რომელიც საქართველოში პირველად განხორციელდა. გამოფენაში მონაწილეობა მიიღეს როგორც საერთაშორისო ორგანიზაციებმა, ასევე სახელმწიფო სექტორის წარმომადგენლებმა.